Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз ● ШИНАРА, 28 ИЮЛЬ, 1981 ШУ. ● № 90 (6380). ● Мах 2 кеп.

В. И. Ленина цlарахlа Грозненски мехкдаьтта чакхдоакхача завода установкашта юкъе эгтаоа дикагlа лоархlачарех я № 8 йолча коммунистически къахьегама сийлен цlи лелаеча установка коллектив. Цигья санна дукхахва а предприятерча установкашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттигаш яьхай цо. Уж коталонаш йоахача хьинаре къа а хьегаш, дизза дакъа лоьцад оператор, КПСС членалла кандидат, къосорг Чунова Жанна керте латтача комсомольцашен нагархошен. Установке комсомольски организаце култалхо Жанна ше а я даим шийн новкъостащта хьонхам телаш хьинаре къахьегаш.

СУРТА ТlА: оператор Ж. Чунова.

З. БАТЧАЕВА сурт.

КХАШКАРА БАЛХАШ

ДИКА ДОАЛ ДУ

Ховш да вегетационни хьисане тохаш доля хий итт де тlехьдаьккхача хьажкlий хьувкъам нийсса ах лохлуш хилар.

«Горец» яхача совхозе из культура дlаера къоастаяьча 800 гектарах цхьане тlа а органически удобренеш ихканзар. Хlаьта хьажкlаш дlа а еззар массанхьа агротехнико ма яххара. Цудухьа хьатlаяьшна хьажкlаш эгьэза я, оасар а даьшад.

Хlанэ хьажкlашта де йиш мел яр цу уж лертlа хилийтара. Эттара хьалхарча артlана хий дилла деза: хий дуллача 450 гектар хулача лаьтта йийнача хьажкlашта хий диллад, хlанэ шозалагlа дилла доладьа.

Хий диллара цу боахаме лаьрххlа йола отряд вlашагlтехай. ДДН-70 яха хий детта ялх агрегати цийтта поливальщики юкъе а волаш. Социалистически яхье условеш оттадьй. Дика болх а беш норма кхоачашъяьчоа, бийсане бьча балхах 40 проценти дийнахьа бьча балхах 20 проценти доагlача алапена тlаккхетаргда. Цул совгlа, итт дийнахьа бьча балха итогех котъяьннача звенона 30 сом дхчан преми лу. хlаьта шолагlа моттиг яьккхачоа — 15 сом. Тlеххьара расчет еш поливальщикашта йоли ялаги лурда.

Иштта терко еш хиларо тlаззар нах. Совхоза керттерча агронома Ш. Хатуеви парткома секретара А. Идаеви дувц поливальщика болх бе бахка гlийртараш дукха бар, яхаш. Царна юкъера дикагlбараш харжа йиш хилар. Хьажкlаш кхеена звеной звеньевойна Х. Сапевна вийца вала магац хий деттача агрегата машинист Топаев Джуинд. Ворхl сахьата сменагlа кхаъ гектара хий тоха норма йолаш пхе гектара тlа а кхы дукхагlа а хий тох цо. хlара гектара тlа 300 кубически ча хьажкlий кхай тlа из норметр тохаш. 170 гектар хулама оттайир совхоза специалисташа. Цу участке кхы а хьатlайоалаергья шиъ дождевалка.

Эттара халагlа йола хьажкlий участок я Х. Хамурадова звеной яр. Бакъда, нахаvlоагlа къа а хьийта тоадир кха. Хий диллара харшаш а даьха кийчдир. Цига цхьан гектара тlа 600 кубически метр йолаш хий дулл. Аппев Абуязит, цув вол Йелам, Гебертаев Саламу нормаш дукха тlеххоачашъеш болх беш ба — цхьан гектара тlеи ах гектара тlеи, хий дул цар. Баьца ледарагlа яр цу кхай тlара хьажкlаш лоалахарчарел. Совхоза специалисташца даге а баьнна, кха юхье кlоаг а баьнкха, цу чу хий а детта, селитра доштаду цар. Селитра деша хий хьажкlашка а дулл, по дегl дейт хьажкlашка.

Хlана цу звенос санна кийч а дийл селитра тох кхашка совхоза кхыча звеноша а.

Совхоза култалхоше звеношка ахийтабац поливальщикаш, звеньевойша шаош хьахийржаб шоашта безаш бола нах. Звеньевода С. Баштаева ше хержар шийна поливальщик Тулшаев Вахlид. Цунна из вовзаш вар хьалха дениз. Вахlид шайн дезал а тlехьа балха хьавера. 166 гектар хулача кхай тlа хlанэ хий дул дийнахьа а бус а.

Сарахьа шолагlча отделене бригадеи стане управляющия вийсаслар. Хий дуллача агрегата юкъе вар из кхыча механизаторашца.

— Лоадама хlама даьдаш уктава-м, аьлар управляюще са тедеш. Машин кхыча кхай тlа дlайита дохк тхо. Цудухьа машинага хьожаш да тхо.

Юке гlолла тlехвоалаш латта совхоза объездчик бlарга а вайна, цунга аьлар:

— Гидротехник Батаев lадлаш хьа а лехе, пюцерча йийнача кхай тlа тlо алал цунга. Цигарча поливальщикашта хад кхоаив итт дийнахьарча балха итогаш еш кий, шовех цхьа саг хьавайта веза шиш.

Объездчика йорт тохийтар гоэрага.

Хьажкlашта шоалагlа хий дуллаш ба «Горец» яхача совхоза болхлой.

С. МАДАЕВ.

«МАЛГОБЕКСКИЙ» СОВХОЗЕРА ХОАМАШ

Комсаш дика хьувкъаара шоашта мел могар ду укх шера «Малгобекский» совхоза къахьегамхоша.

— Дикка йоачаш хинначул тlехьагlа малх а хьежаш геттара дlайха денош ух хlанз, — йоах отделене агронома М. А. Гандалоева. Комсаш кхелра аьттув болаш я хlанзар яр. Цунца цхьана «милдью»яха лазар даржар кхерам ба. Цудухьа комсашта молхаш тохара тхоай деррига низаш оарцаlдаьхад оаха.

Молхаш тохилга лертlа чаккдаккхара шоай низ дlахоачар деш къахьег механизатораша.

Пхе агрегатаца тох молхаш. Уж лелаеча механизаторашта юкъе яьржача яхье хьалха ба С. Энгиноеви А. Гулаеви. Дийнахьара балха нормаш юкъера лаьрхlача 180 — 200 процент кхоачашъю церех хlаране. Иштта оасаре болх бу бордосски маркхал кийчбеча Х. Хамымагомедова, И. Мирзаханова. Дийнахьа юкъера лаьрхlача 50—60 тонн бордосски кхоачал кийчъю цар.

СИЙ ДОЛА КЪАХЬЕГАМХО

Дика кийчо йир укх шера «Малгобекский» совхоза коллективо кlи-марса толамца чакхдаккхара. Хьалхе а тоаьяр еррига комбайнаш, хlаьта уж бархl я боахаме. Ха хьатlакхаьчача араьлар уж кхашка. Комбайнерашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхарча мугlарашка ва механизатор Батыжев Наиб.

Соахка къаьнача СК-4 марках йолча комбайна тlа болх бир цо. Тшиъеша йоллаше а цу комбайна тlа балха нормаш дикка тlеккхоачашъеш къахьийгар. Техника езаш, дика йовзаш, къахьегама тlера волча Наиба керда комбайн еннай укх шера.

— Кердача машина тlа болх мишта булу? — аьнна хаьттача:

— Геттара дика. Лелае атта машин я хlанз сона еннар. Цу гlулакхо вlаштlехьдоалийт балха нормаш тlеххоачашъеш къахьега, — жоп делар Наиба.

Хlаьта балха нормаш цхьадолча дийнахьа 200 процент совгlа а кхоачашъю цу сий долча механизатора.

Укх шера, берригача лезалца хlана ахац аьнна, «Малгобекский» совхозе балха ух коммуниста Батыжев дезалера дукхагlбараш. lуйряйна сецца цlеннана Марем йlийца хьатта болх бе йода, хlаьта Наиб вийийна — ялат чуэпи. Хlара шера сина оасаре къахьег Батыжев Наиба ялат чуэцаш укх шера а. Махулла дукхагlа хьувкъам чуэцар духьа механизаторашта юкъе яьржача социалистически яхье котало яьккхарах луш йола цlе вымпел хlанз цуи комбайна тlа ягlа, михо ловзаеш.

Дукхача шерашка хьайнала къахьегарех дукха мах бола совгlаташ, грамоташ тийнай цунна.

ШЕНДАЬ ГУЛДУ

Цхьацца микродобаькаш а етташ хьаьдеш кийчдича аьлал вогlа даац хьайбашча. Хlаьта довкъар кlезига lалашдаь хилча хьайбаш кхабара геттара докка новкъостал а ду цо. Из кхета а деш ка бола ялат чуийцача кхашкара сихбенна ча lалашдеш боахк «Малгобекский» совхоза къахьегамхой. lай ча дlадахьа аьттув болча моттигашка ду аргlаш.

Ялат мел аьрдача кхашкара ча гулдаь баьннаб из болх чакхбоаккхаш бола механизатораш. Къаьстта дика къахьег механизатораша Алероев Нурдс. Энгиноев Адама. Чах кхаш мукъадоахаш хlара дийнахьа юкъера лаьрхlача шиъ-шиъ-ах норма ю цар.

Аргlаш деш ший къонгашца lийсаиеп Мусацен къахьегаш Эрсиноев Султан ва. Дийнахьа сарралца болх бу цар. Кхоъ мара веце а кхашкара хьатlакхухьача чах аргlаш де кхоабу уж. Хlаьта цар лечи аргlашта йоачав кхераме а яц.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Дика къахьийгар укх шера тха совхоза яа лeладераша. Планал совгlа 846 а йолаш пачхаьалкхенна 5846 килограмм тха дlаделар цар.

Из толам баккха геттара доккха новкъостал дир Социалистическа Къахьегама Турпала Бахмадов Мады Джамалдиновича. Ала хlама доацаш дика къахьийгар укх шера цо култалдеча бригада коллективо. Масала, хlара бlаь жийна тlехьара 131 lаьхар хьакъоастабир цо план 95 хиннача.

Дега тоам беш да даьккха тха а. План кхоъ йолаш хlара устагlан тlера 4,5 килограмм лергар из Маде шийн новкъостащца. Цунна дикка гlо дир бригада юкъебоагlча Цожаев Бахас, Раджанова Буранкас, Исаев Мамад-Сале.

С. ТЕМИРХАНОВ.
«Малгобекский» совхоза къахьегам дорабира вола инженер.

ЯЛАТ ЧУЭЦАРА БЮЛЛЕТЕНЬ

(ЧУЭЦА ДЕЗАЧОХ ПРОЦЕНТАШ)
27 июль хьатlаккхоачаш

Районаш	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Шалински	80	240	4
Наурски	100	160	31
Гудермесски	100	130	—
Шелковской	100	119	19
Грозненски	160	116	37
Сунженски	89	127	9
Ачхой-Мартановски	75	113	27
Урус-Мартановски	86	98	11
Надтеречни	96	77	12
Назрановски	66	93	12
Малгобекски	84	38	—
Веденски	63	—	—
Ножай-Юртовски	59	—	—
Советски	65	—	—

ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

Къона я Веденски района «Прогресс» совхоза бешамаш. Кхо шу мара даьннадац цига тaьнаш дlаегlа. Хlаьта хlанзе а доагlа доал ца дича тlехьа тlайоагlача хана гаьнаша лертlа сом «лургбоацилга» ховш ба нах. Цудухьа шоай низ кхоачар ду бешамашта мамогта дикагlа lунал дара.

Чlоагlа мах бу, сий ду лоамбашка къахьегама тlера болча наьха. Царех ба йоккха опыт йола механизатораш, коммунисташ Ильясов Вахен Вахабов Баудини. Царел тlехьа ца биса гlерташ къахьег комсомольцаш Ильясов, Аюбов Сайдселими Назаев Вахен. Оасар дива, лаьтта цамцадаккхара макха боакхаш дийнахьа 10—12 гектара тlа болх бу царех хlаране, норма 6 йолаш.

Тракторашта тlа ца кхоачача целашца говаьхара оасар дlадоаккхаш къахьег. Царна юкъе дукха мехкарий ба. Шайн йоlаьш Тамусийца ди юкъе ца долийташ балха ух Канмова Дудеш. Хlаьта балха нормаш дикка тlеххоачашъеш къа а хьег.

Шийн хьалхара хьехамча нана — Дудеш лерхl Тамусас, хlаьта шоллагlа яр комсомольско - кагирхой бригада култалхо къона коммунист Хасаева Айла.

Сомий бешамаш лeлаярал совгlа тхьамка кхелу боахаме. Цхьацца дезало лелае юкъера лаьрхlача 0,4—0,5 гектар лаьтта хьа а ийще кхе ду тхьамна. Хlанз каникулаш долча хана тхьамка хий тоха я оасар де а доккха новкъостал ду дешархоша.

Тхьамка цкъа оасар даьчакхбаьннаб цу юртара нах. Из болх беча хана оасаре къахьийгар къонача коммуниста Аюфова Паьтlамата, Цунцаева Хамсурас. Каимов Тамусс. Уж кхоккхе а цхьан звенора ба. Цхьана къахьег цар сомий бешамашка а тхьамка кхедечи а.

М. ГАДАЕВ.

Грозненски анетёлови завода дукхача болхлоша чlоагlа лоархlаш сийдеш ба предприятие ветеранаш, коммунистически къахьегама ударникаш, аппаратчикаш Е. Г. Спирина, П. Г. Митова. Хьинаре къа а хьегаш, башха-дика толамаш доахаш хиларца, эшшача хана шоай новкъостащта гlо де хийча хиларца даьлад цар сий коллективе. Массаза а яхье хьалха латташ хьабоагlа уж. Цун керттердар да дикагlйола балха методаш юкъе а кхувлаш, даим бlар технологически режим нийса лелаеш хилар.

СУРТА ТlА: аппаратчикаш Е. Спирина, П. Митова.

З. БАТЧАЕВА сурт.

КЕРДА МУЛАШ

Республика мехкдаьттахоша дlадахача ах шера план дерригача техника - экономически хьонхамий хьакъехьа массе а структурни подразделенеша кхоачашъяьй. Планал тlех 13 эзар тонн мехкдаьттех 14 миллион кубометр гази кхаьчар Даьхенга. Иштта кхоачашъяьй мехкдаьттан газен запасаш тlакхетара задани а.

Дукха ха йоаццаш Грозненнача мехкдаьтта промышленноста Министерства коллеге шерра яьржа аьча заседане керда декхараш оттадьа мехкдаьттахошта хьалхашка. Цига дийцар болх беш йолча скважиних рациональни пайда эцара шоазалагlа хий, lи, газ чуяхийта тlоаншкара мехкдаьтта дукхагlа хьалъозара, мехкдаьттен газен оборудозанега дикагlа болх байтара, КПСС XXVI съезда исторически декхараш толамца кхоачашдара тlехьа социалистически яхь дикагlа вlаштlехьаккхара дешаш.

Цу заседане къамаьл деш «Грознефть» объединене керттерча инженера Г. Е. Касьянова аьлар:

— Мехкдаьттен газен дукхагlа доаккхаш толамаш дахара новкъостал дир бlарчча хьайийцача пятилеткан цун хьалхарча шерен планаш хана хьалха кхоачашьяра шерра яьржача социалистически яхьо. Хьалха латтача коллективаша керда гlулакхаш дlадоладир. Масала, хlана дlайолаенаш «мамогга дукхагlа мехкдаьтта даккхара — балха гаранти!», «Еррига скважинаш болх беш хилийта!» яха девизаш йола социалистически яхь.

Иттлагlча пятилетка шерашка а санна, хlанз а цlенхашта теркам тlабохийт мехкдаьтта доаллача хьадаккхара, тlоанаша мехкдаьтта дукхагlа хьахецара, мехкдаьтта даккхара техникен технологи эргаяьккха тоаяра, производственни процессашта механизаци автоматизаци яра дешашта.

Итташ шерашка хьалдоаккхаш латта мехкдаьтта кlезигденнад, цудухьа мехкдаьтта тlоанашта кхы тlа а воздействие с еза. Хlанз тlоанашка дукхагlа чухец хий, lи, газ. Тlоанашка давлени лоаттаяр духьа Горячеисточненски мехкдаьтта доаллача хий, старогрозненски мехкдаьтта доаллача lи, Октябрьски майдане, «Гойт - Корт» яхача газ чухец.

Цига хьаьтьий ше санна кхы йоаца компрессорни станци. Хlанз дьялагlа шу да цо болх бу. Йолалуча хана цун давлени 290 атмосфер яр. Хlанз — 320 атмосфер. Кхаь шера Беноера 300 миллион кубометр газ чухийцай, из бахьан долаш кхы тlа 50 эзар тонн совгlа мехкдаьтта даьккхад.

Цу станце болх беш я къахьегара тlера, барттайна коллектив. Цунна дика дова шой гlулакх. Балха йоккха говзал йолаш нах ба оборудованена ремонт еш вола слесарь В. А. Жарков, контрольно - измерительни приборийн автоматикан слесарь Х. Исмаилов, оператор Н. С. Ларочкина, компрессорни установкай машинист А. Н. Резников, кхыбараш.

Да санна хьож уж техникаген оборудозанеги, мехкдаьтта ца дойтара, электроэнерги кхоара тlехьа къовсам лоаттабу.

«Бийлала довгора, энергетически, кхыча материальни кхоачамаш кхомбеш пайдаяга дlадахийтара тlехьара болх лаккбарах» болча КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцам тlа аьннад: «Хlара советски саг декхарийла ва производстве а быте а рузкъан кхоми хурмати де, дерригача халкъа гlулакха юкъе шийгара доагlа дакъа лаца. Уж дешаш вайх хlаранена доагlаш да. Цкъала дийнахьа электрически лампа йоагаш. lоккесса метал уллаш, дика ца хьажарах доагор lомахкаш моттиг нийслу. Шийн производствага да сана хьажа веза, ше цун да хета веза.

Ше иштта ва Резников. Цо компрессораш аьсса кхестийтац, царга тlехбаьккха болх байташ, хьонхаш доля хаьтташ кхоз боацаш доадайтац. Хlаьта керттера дар да цо болх нийса беш хилар, шийн новкъостащка а цо нийса болх байташ хилар, из бахьан долаш станце тешаме болх бу, технологически процесс дика чакхйоал. Цу гlулакхех тийша да мехкдаьттахой толамаш а. Йоккха давлени йола газ мехкдаьтта тlоанашка яхийтар бахьан долаш хьалха кlезига мехкдаьтта доагlаш хинна скважинаш хlанз кlедж етташ мехкдаьтта дала йолаенай.

Республике доаккхача «lаьржача дошох» 95 процент кlедж етташ доаикх скважинашкара. Тlаккха дика кхетадеш да мехкдаьтта тlоанашка йоккха давлени йола газ чухецаш воздействе шоллагlа методаш юкъейоалаярах мел пайда боал.

Бакъда, аьлар мехкдаьтта промышленноста Министерства коллеге новкъоста Касьянова, массанахьа а карагlдалац шоллагlа методаш юкъейоалае, масала, «Къулбехьен Вознесенка» яхачен Старогрозненски майданен мехкдаьтта тlоанашка lи чухийцача цlенхаштара халонаш айттар мехкдаьттахошта духьал. lи чухецачара юхасоцайнча гlум духьал отт иштта гlум духьала ца оттийтара фу де деза хьожаш ба lилманхой, инженераш, производстве хьалхалагтараш.

Шоллагlча ах шера, — аьлар Касьянова, — мехкдаьтта дукхагlа даккхара дукха гlулакхаш де лерхl. Цу хьакъехьа эгтара гаргагlа йола перспектива я кlоарген тlехкlоарген дола мехкдаьтта тlоанаш хьалахар, мехкдаьтта даккха кийчдар, даккхар а. Иштта бола баьчул тlехьагlа Нохч - Гlалгlайчен мехкдаьттахоша керда толамаш доахаргда парте XXVI съезда исторически решенеш кхоачашъяра тlехьа лоаттабеча къовсама.

А. КУИМОВ.

СОВЕТИЙ МЕХКА ГIОЛЛА

БАКУ, 27 июль. Карьча материалех кийчъяь геофизически аппаратура Малхбузен Сибарегlен изыскательски отрядашта дlаяхьийтай Бакински приборашеча завода коллективо. Металл кхомбеш дlаахийтара тlехьа боарнкабьча къовсаме керте эттар предприятие парткоме вlашагlъелла кхомбара общественни штаб. Цунна юкъебахабар керттера специалисташ, хьалхалатта болхлой. Цар завода ерригача цехашка вlашагlъехкай кхомбара посташ, изгиркей lомабу хьурмат а деш, махулле кlезигагlа металли материалаш дlа"а" ухийташ продукци ярахеца.

УССУРИЙСК, 27 июль. Сибарегlен Гаьнарча Малхбоаленен довкъар доаккхалга индустриальни ларда тlа доаккхаш латт. Моттигерча селекционни центраша мехка йоккхача территоре лаьтани климатически башхалонашца дика тарлуш долча 24 довкъара культурай керде сорташ кийчдаьд.

КИЕВ, 27 июль. СССР халкъа художника Шишко Сергеис йоккхача живописни циклех Киевах йола поэма аьнна цlи таллай. Цу сере дикагlа дола балхаш хьагойташ да мастера кховзткъе итт шу даларе хетаьлча Украински изобразительни искусства пачхаьалкхен музее гойтача выставке. Укхаза да мехка гlолла лелаш дайначох а аййначох а ядаь балхаш. Киевски темина тешаме волча художнико хlанз болх бу города 1500 шу дизара хетадаь сурт дуллаш.

ЧЕБОКСАРЫ, 27 июль. Эрозех лаьтта лорадара комплексни план кхоачашъе болабеннаб Чуваше лаьтта леладераш. Из проблема автономни республикана lалаьмате лоархlаме я, аьлеши оршеш дlалоац 100 эзар гектара. Лаьтта «дарба дарь» йоккха опыт lоаяьй Ядрински районе, цига хьалхагlа цхьаккха пайда ца эшаш иллача лаьтташ тlа дика доакъар lалашду. Эрозена комплексни хьисапе тlатеlаб. Укх пятилетке чувашски боахамаша лерхl 15 эзар гектар лаьтта балха юкъедоаладе.

(ТАСС).

ШОАШТА ФУ КАРАГIДОАЛ ХА БЕЗАМ БОЛАШ

Надтеречни района «Знаменский» яхача совхоза ялат леладераш хьувкъам чуэца кийчлуш бар. Цу хана тlехьа па боаккхаш бе безаш кхы цхьаькха а болх бар. Сихха хьалъехка езар комсаш. Цу гlуланка геттара дукха нах эш. Совхоза култалхой, чхьагlар доаккхача завода болхлой. берригаш а комсаш дlайийнача кхашка арабаьлар. Кхоалагlча отделенерча ялат кхелерашка а новкъостал делга дийхар. Уж цу хана кхашкара хьувкъам чуэца болабенна бар.

Кхаш леладераца вlашагl а кхийтта дагабаьлар. Комсаш вlалхара яха езилга массане а кхетадора, хlаьта ялат чуэцилга а дацар тlехьдаккха йиш йолаш.

— Комсаш лелаечарна шеко а йоацаш новкъостал де деза, цхьабакъда, вай болх а бац соцабе йиш йолаш, — аьлар цхьан механизатора. Фу дита бакъахьа да иа ховш, берригаш а уйла еш багlар. Цул тlехьагlа хьалгlаттар кхоалагlча отделене группкомсорг З. Эрбулатов. Цо аьлар:

— Лоалахошта новкъостал де деза. Яхьяев Хасанбекен аьн социйтаргбац кхай тlара болх. Ча хьагул а деш фермашка lотlаозаргда, макха а боаккхаш кхаш цlендергда.

Хlаьта транспортникаш комсаш лелаечарна новкъостал де бахача бакъахьа ба.

— Дукха болх ба оаш шоашта дlатlаэцар. Вlаштlехьдаргдий-хьогl шун из чакхбаккха? — шек волаш хаьттар отделене управляюще А. Тайсумова.

—Тхо лоархlадергда цу балхах, — ше ваггlачара жоп делар комсомольца Хасанбека.

Оаха а новкъостал дергда царна, — аьнна къамаьла юкъевера къахьегама ветеран, коммунист М. Ахтаев. Дадаев Хьусена сон кастта чуйийца даргда 400 гектара тlара хьувкъам.

Тоъал ха яьнай из собрани хинна. Цу хана дена комсомольцаш шоай деша дай а болаш хьабоагlа. Сецца дlаболабу цар шоай болх. Ха ца йоаеш троссови волокушаца кха йисте хьатlаувз ча. Укхазара из дlаккхахьа лаьрххlа хьаьлча приспособленеца фермаш йолча дlаккхухь. Доакъар аргlаш а деш вlашкатохаш бар Х. Эдильбиев, Х. Сойдхасоев, А. Духоев.

— Кlантий ба комсомольцаш, — йоах кагирхоша беча балха раьза волча Х. Эдильбиева.

— Комсомольцаш шоаш денна доаш чlоагlа долаш хила а беза, — lотlатох вокхо.

Атта дац массехк болх цхьана бе, хlаьта а боккхагlчарна хьалхашка цlий бала безаргбоацаш къахьег З. Эрбулатовен цун новкъоста Яхъяевен. Таханарча дийнахьа къоначa цу шин механизаторо 300 гектара тlара ча аргlаш деча хьатlа а эза, кхаш цlендаьд.

Ди сайренгахьа лестад. Цхьабакъда, комсомольцаша шоай болх лаьгlбалийтац. Шоашта а новкъосташта а хьалхара болх бе безаш ма бий уж.

— Мишта гlулакх? Кlаьдденнадий шо? — хет управляюще.

— Хlама дергдац. Оаш тlайийцар дизза кхоачашдергда, — майрра жоп лу шинне а.

— Тхоашта фу карагlдоал ха безам ба тха, — йоах Заyде.

— Цхьан хана кагийча наха хетар шоай совхозера коммунисташ М. Ахтаеви Ч. Керимови санна механизатораш хургбий-хьогl шоаех аьле. Хьалха латтача механизатораша санна дика болх бу оаш, — управляюще шоашка аьнна чlоагlа гlадбахаб комсомольцаш. Царех боккъонца бола комсомольцаш а механизатораш а хиннеб.

А. ХАЖМУРАДОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЛАКХБЕ ТlАХЬОЖАМ

Парте XXVI съезда решенеш дlа мадеххара тlахьожам эргабьккха тоабара, цох хьакулашдар лакхдара, де оттадаьр кхоачашдаьдий хьажара боккха тернам тlа а бохийташ парте Сунженски райком тlерт партийни советски аппарата, ерригача звеной, юххьанцарча партийни организацей болх кхы а хьажаретlа хургбоаш тоабе.

Тlахьожам лоаттабаро йиш хулийт тхога коллективашнех юххьанцарча партийни организацешнех малагlа хьал да, гlулакхаш мишта да доаза, хьла тарлургдола гlалаташ да хилийта, дика дисараш кхоачашдара фу де деза хайт. Да оттадаьр мишта кхоачашдаьд хьажаро боккха кхетам лу кадрашта, цо эргальхе тоаю балха формаш, методаш, стиль, йиш хулийт болх тесса делабарца, бюрократизмаца, социалистически принципашк общественни вахаре нормаш телхаеш килрца арагlа къовсам лоаттабе.

Решенеш кхоачашъяра лоаттабеш бола тlахьожам дуккхача дакъе тийша ба пленумаш, активай собранеш, бюро заседанеш, юххьанцарча парторганизацешка партийни собранеш дика кийчъярехи дlаяхьарехи. Из болх эргабаьккха тоабе гlерт парте райком. Пленумаш, активаш, бюрош ялехьа хьалха боккха организационни болх бу. 2—3 бутт хьалха кийчде доладу КПСС райкома пленуме е партийни актива собране дувцаргдола дош. Пленум яра оша дика кийчъяь плани памиткех оттаю, парте райкома членашни членалла кандидаташи, партийни организацей секретараш, халкъа боахама специалисташ, партийни актив, парте райкома бехктохкаме болхлой юкъе бола комиссеш кийчъю.

Пленуме дувца оттадергдола дош кийчдара 40—45 саг оттаду. Царех кхаь дакъех ши дакъа нах парте райкома членаши членалла кандидаташи ба. Масала, «КПСС XXVI съезда балха итогехи съезда решенеш тlара а КПСС Генеральни секретара Л. И. Брежнева доклада тlара а хьедоагlача партийни организацей декхарехи» яха дош дувцаш укх шера март бетта хиняна КПСС райкома пленум кийчъеш 10 комиссе хилар хержача партийни активацарех халкъа боахама специалистех 43 саг юкъе а волаш. Царех 28 КПСС райкома члени членалла кандидата вар, 7 юххьанцарча партийни организацей секретараш бар. Пленумаш, активаш, бюрош кийчъеча доккха новкъостал ду йоккхийча партийни организацей секретараша «Сунжанефть» НГДУ паркома секретара В. Ф. Власова, Цlеча Эскара цlерагlча колхоза паркома секретара Д. К. Путилина, «Путь к коммунизму» яхача колхоза перткома секретара Ж. Ибрагимова, кхычар.

Доклад ювцача юкъе мугlаревча болхлоша, колхозхоша дакъа доацаргдолаш гlулакх оттаде гlерт райком. Тlеххьара хиннача кхаь пленуме 28 саго къамаьл дир. Къамаьл дераша юкъе кхувл болх тоабергбола гlулакхацара предложенеш, критика ю кхоачамбоацарехи дийнача гlалатехи лаьца.

Парте районни комитето дикка тоабаьб пленумашка яь замечанеш предложенеш теркала а еш шийн болх. Пленум чакх ма яьлинге а цига яь замечанеш предложенеш вlашагlтох, цар тlа белгалдаьраш кхоачашдара де деза гlулакхаш белгалдоах. Хlаьта уж кхоачашдара хаьдда нах белгалбоах. КПСС райкома отделаше тlахьожам лоаттабу уж кхоачашдара. Цо йиш хулийт пленумашка къамаьлаш даьраша дийцача гlулакхаьара дешаш кхоачашде. Масала, КПСС Сунженски райкома 1981 шера март бетта хиняча пленуме къамаьлаш деьраша 28 замечанеш предложенеш ялар районни органех лаьца. Цар дийцараш кхоачашдара де деза гlулакхаш белгалдаьхар, хlаьта уж пленум хиначул тlехьагlарча хьалхарча бюро заседане чloагlдир. Хlанз царех яхьадола гlулакхаш кхоачашдаьд, вожаш кхоачашдеш да.

Парте райкомо, шун бюрос дувцийт ше баь ие е вош соцам мишта кхоачашбеш ба. Масала, укх шера январь бетта тхо хьежар КПСС Нохч-Гlалгlай обкомех республика Министрий Советех соцамга хьежжа «Района колхозашкен совхозашнем кормоцехаш хьалъярах» 1980 шера 13 сентябре КПСС Сунженски райкома бюрос баь соцам мишта кхоачашбу. 1981 шера февраль бетта дийцар района партийно - боахама актива резолюце дlадехарашка хьежжа Советски Эскара мугlарашка гlулакх де болча нагий нах кийчбеш автошколо беча балхах дола дош. Укх шера май бетта IV пленуме ладийгlар 1980 шера отчетно - харжамий кампани йолчех КПСС XXVI съезда материалаш ювцачех хана яьча замечанеех а йоалаьча предложенеех лаьца де оттадаь гlулакхаш кхоачашдара хьанъехьа КПСС райкома бюрос аппаратех бьча балхах а.

Бакъда, мишта беш бола болх хан-ханнахьа беш бац. Тlайца решенеш кхоачашъяра лоаттабеча тlахьожамга хьажара КПСС райкома бюро дувца оттаду дешаш кийчдеча комиссешкара доагlар дизза хьадеха гlерт. Уж комиссеш хорж тlайдеш дола соцамеш дикагlа кхоачашделга вlаштеlхьдаккхара, хlаьта мишта уж мишта кхоачашдеш да хьажара а. Тlайца решенеш мишта кхоачашъю хьожаш цхьацца йолча партийни организацеша тlахьожам лоаттабеш балхах лаьца дувц «Знамя труда» яхача районни газета тlа.

Юххьанцарча партийни организацешв решенаши соцамаши кхоачашдара тlахьожам лоаттабеши хьожаши беча балха пхьайола опыт loвьяй. Цу даькъе дика толамаш даькхад «Сунжанефть» НГДУ, автотранспортни предприяте, «Путь к коммунизму» яхача колхоза партийни организацеша, кхычар. Масала, дlадахача шера декабрь бетта автотранспортни предприяте коммунисташа дийцар «1981—1985 шерашнех 1990 шерага кхачалца йолча хенен СССР экономически а социальни а дегlайоалаяра керттера лостамаш» яхача КПСС ЦК проектах дола дош. Из дувцаш цар гучдаьхар предприяте къахьегам вlаштlехьбоаккхача дола цlенхашттара кхоачамбоацараш, уж дlадахара гlулакхаш предложенеш йоалайир. Партбюрос цу сахьта вlаштlехьдаьккхар цига дийцарий хьакъехьара гlулакхаш кхоачашделга.

Партийни бюрос (секретарь В. Ф. Попов) дlадийхар профсоюза моттигерча комитетагара, предприяте кулгалхошкара М. Л. Крюковгара, Д. Ю. Шапповгара, Я. Я. Эльмуркиевгара производства кхоачамаш гучадоахилга, йизза йола къахьегама режим оттаелга, хlара болхлочо перттlа къахьегардола хьал оттаделга, къахьегама дисциплина тоаелга, дог доацаш бохаме леладеча гlулакхашта, ложкъорашта, финансови дисциплина телхаеш лелалераша духалара къовсам кхрагlа лоаттабелга. Администраце общественни организацешца цхьана вlаштlехьдаьккхар додача хи тlара технически йьавтапшта эша хий предприяте ноа хьадулига.

Чурча торонех вайда шар бахьан долаш шоай кхзаш производственни служебни помещенешта ремонт йир транспортникашта. Планагlа 0,73 аргала езаш хинна машинаш 0,74 балха арайовлийтар. Тlехьагlа хиннача партийни собране дийцар иштта дах гlулакхаш.

Бакъда, района ерригача организацеша лоаттабац иштта тlахьожам, хьаьнц де оттадаьр мишта кхоачашду. Масала, «Сунженский» яхача совхоза, Ленински XX партсъездех цlерагlча колхозий партийни организацеша шоай собранешка тlайню дика предложенеш, бакъда, уж мишта кхоачашъю хьажац, хlаьта партковаш цу дешашка юхахьажа езача отт. Масала, XX партсъезда цlерагlча колхоза парткоме 8 бетта ворхlазза дийцар хьайбай боахамера гlулакхаш тоадара дош, хlаьта хlанвалца районе цу колхозе эгтара кlезигагlа йоаккх шуре. Партийни собранешка дукхаза а дийцад юкъерча звенон кадрай болх эргабаьккха тоабара дош. Из дерригa а дукхаза дувца оттаде дезаш хул партийни организацешийн решенеш мишта кхоачашъю хьажара тlахьожам ца оттабаргlа.

Дика лоархlамбола гlулакх карагlдьайна КПСС райкомерча штатни йоацача партийни комиссеша. Из хьоам планаш кхоачаши тlехкхоачеши ярга, производства эффективность а балха дикал а лакхъярга, тоаштта тlадиллар нака бехктохкам а летаи кхоачашдарга. Шийн балха тlа комиссос хьалхе лелаю тlахьожама ленински принципашна.

Парте райкомо болх беш я кулгалдеча болхлой теоретически семинар. Цо боккха болх бу кадраш lомалрех царна кхетам баларец хьаккъеха. Района кулгалхоша, предприятей, колхозий, совхозий, организацей йоккха опыт йолча специалисташа, юрта боахама Горски институтa преподавателаша кхетама болх бу коллективашка, вlашагlтох кулгалдара дикагlйола опыт. Масала, иштта вlашагlтехар «Сунжанефть» НГДУ начальника Д. Г. Коршакова, хийн дехьача системий Сунженски управлене начальника Н. Н. Чайкина, кхычар балха опыт.

Кадрашцара болх эргабаькха тоабеш КПСС райком гlерт юххьанцарча партийни организацей болх тоабе.

Парте райкома кадрашта кхетам луш беча балха тlехь специалисташц шоай балхах еча отчеташна ладугl.

Бакъда, кадраш хьахаржаре, дlа-хьа ийсьяра, кхетам балара хьакъехьа беча балха тlа хlанз а цхьадола кхоачамбоацараш да.

Парте XXVI съезда решенеша дlа мадеххара КПСС Сунженски райком, юххьанцара партийни организацеш гlерт тlайца соцамаши решенеши мишта кхоачашъю хьажара тlахьожам тоабе, партийний пачхьалкхени дисциплина чloагlве, коммунистий бехктохкам лакхбе.

А. ШЕРПИЛОВ,
КПСС Сунженски райкома организационни отдела заведующи.

ЯХЬЕ БАЬННАБ ЯЛАТ ЧУЭЦАРА МАСТЕРАШ

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. Хьуакъам дика чуэцара социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьа договор чloагlдаьд сихха ялат чуэцара мастераша — КПСС ЦК членалла кандидата, Песчанокопски района «Ленинан некъ» яхача колхоза звеньевая, Социалистически Къахьегама Турпала Н. В. Переверзеван ставропольски механизатораша — Ипатовски районе «Янушевский» совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала Д. Е. Лесняккех Красногвардейски района Жданова цlерагlча колхозерча Къахьегама Цlеча Байракха ордел лелаеча Н. Н. Мальцевех. Цар лаьрхlад кхаь звеноца цхьана сезонагlа 190 эзар центнер ялат арда.

Нина Васильевнай къахьегама толамаш мехка шерра довзаш да. Шерагара шерага цун звенос йиъ комбайнаца колхоза ялата кхаех кхоалагlа декъа гаргга дараш чуэц, тlаккха кхьча боахамашта новкъостал а ду.

СУРТА ТlА: Комбайнераш звеньевойш (аьрдехьара аьттехьа) — Николай Иванович Мальцев, Нина Васильевна Переверзева, Дмитрий Егорович Лесняк, Жданова цlерагlча колхоза отделене управляющи Николай Васильевич Крюков Н. В. Переверзевай уборочно-транспортни звенона дlавъоастаьча яхай участка тlа.

К. ТАРУСОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КХОАЧАМ ХИЛЧА...

Халкъий доттагlала ордел лелаеча гlишлош еча Нохч-Гlалгlай управлене подрядни организацешта юкъе эгара къаьнагlа я СМУ-7. Цул коллективо балхаш ду керттерча даькъе мехкдаьтта чакхдоахача заводашка промышленни объекташ хьалъеш, йолаш яраш эргаьха тоаеш.

СМУ-7 гlишлонхоша хьалъяь гlишлош йийца саг варгвац. Цар шоаш кхо ца беш къахьегаш доахача толамий боккха мах баьб. Укх тlеххьарча шерашка иттаза котъяьлар социалистически яхье СССР промышленни гlишлош еча Министерства системе.

Къаьстта дика къахьийгар иттлагlча пятилетке коллективо. Иттлагlча пятилетки 1980 шера баьча балха итогегlа СМУ-7 коллектива елар КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела Цlе байракх.

Цу доккхача совгlато дог гlоадьаккхар гlишлошъерий, 1981 шера хьалхарча квартале толамаш дехарах СМУ 7 коллективо яькхар СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела Цlе байракх.

Нийсса хьинари долаш дlададир коллективо цхьайтталагlча пятилетка хьалхара шу. Ах шера задани хана хьалха кхоачашъяьй.

Кхоачашде дезаш чоалхане декхараш латт цхьайтталагlча пятилетке хьалхарча шера коллективана хьалхашка. Укх шера 5714 эзар сома маьхка болх бе безаш ба управлене болхлой. Цох 2985 эзар сома маьхка балхаш де деза Анисимова цlерагlча Грозненски завода ЛЧ-24 яхача установка шоллагlча процесса комплексе.

КПСС XXVI съезда решенеша, цига яьча КПСС ЦК Отчетни доклада тlарча положенешен выводашен вай партеней халкъан керд-керда горизонташ хьайийллар, коммунизм хьалъяра кердача этапе вай йола къовсама стратегни тактикен гучаьккхар.

Парте съезде белгалдоаккхаш махкилара политика, парте беча берригача практически балха тlа хургья, хила а хиннай йолаш а я вай мехка къахьегамхой вахара хьал тоадарах йола йоакхо.

ЛЧ-24 яха установка хьалъяр тlадиллар СМУ-7 йолча коллективана. Хlанзал ца цига хьа а дах йисте даьза, монтаж яра дlадеши балхаш да:

газови компрессорни, эстакадаш, йийллача насосна кlийле, колонна блок, кхыдараш.

Гlишлошъерийн монтажникийн установка хьалъеш даьча дакача балхашца дувзаденна са безам ба кхоачамбоацараш хьоаде а; хьалъеш латтача объекташка болхлой дlакхуалар ГПАТП-5 яха автотранспортни предприяти я. Цо эхь ца хеташ каст-каста тlехьабут балха хьабахкара болхлой. Цо къахьегама дисциплина толхаю, къахьегамах болхлой дог доаккх. Пачхьалкхен планаш кхоачашъяра новкъарле ю. Цох лаьца дувц СМУ-7 хlара партийни собране. Болхлоша цох лаьца яздьдар парте райкоме, газеташ тlа. Дикагlча оагlорахьа хувцаденна хlама дац.

Установке укх шера тха дlаяла йиш яр бийдала парк, керттера балхаш чакхдаьнна. Ерригача резервуарашта монтаж яь яьнай, дукхагlйола металлоконструкцеш дlаоттаьй. Заказчико оборудовани хьа ца ялар бахьан долаш укх шера объект яь йистейоаккхаргъяц. Установка хьалъеча новкъарло еш хlама да заказчико дизельни доагора парк хьалъяра йола моттиг 1,5 бутт баьннача тlехьагlа мара территори ца къоастаяр. Кийчо яра цунухьа ха кlезига ю. Резервуараш отталра кlийленаш кийчъе кхувргдац. Цул совгlа цига гlолла йода электропередача лини а. УМС-1 коллективо сихдаьд резервуарашта кlийленаш яра балхаш, монтажни яра из дlаяла а гlерт. Бахьда электрически лини дlахо яккхара гlулакх дlаьхдаьд МЭМ.

Цо белгалдаьхарел совгlа гlишлошъерашта кийслу кхыдола кхоачамбоацараш а: тоъаш ца гlишлош ю материалаш. Уж я товарни арматура, профильни металл, дахчан материалаш.

Автотранспорт ца тоъаш хилар а да lаткъаш. Гlишлош еча шин участке мукъ кхухьа дежурни автомашин йоаца кхо кlира да. Эlамига автосамосвал а яц. Уж яц йоах ялат чуэцача дlахьай яхаш. Транспорт ца хилар бахьан долаш гlишлош хьалъелга кхаувз.

К. РАШИДОВ,
Нохч-Гlалгlай гlишлош яра управлене СМУ-7 профсоюза постройкома председатель.

ХЬАВАЙ БРИГАДЕ

Эттара хьалха бlарг кхеттаче лораш дагабохийт кlай халаташ дувхаш багlача кхалнаха. Бакъда, ийнагара хьал ах цев лоацаш техача кафелех истолашта хьатlахайша тайп-тайпара бос бола дитгъа проводаш цхьан аьшна оатхалех дlахетташ цу кхалнаха деттача кулгашен хувц юхьванца чуесса уйла.

Берригаш а къона нах ба уж, йовхагlчун а шовзткъа шу даьннад вргдоацаш. Царех хlараме шийн истол да болх беш. Цхьан истола дlатlаяха, къонача йоlага къамаьл а деш, цунна хьалхашка дада проводаш цунга дlахьувкхаш я цхьа кхалсаг. Проводашта бlара а хьежаш, шийга деча къамаьлега ладугl йоlо. Деш дола къамаьл дика гаьна а шаьра а хьахозаш, тата доацаш сатийна я цехе.

— Дlа истола юха латта кхалсаг я-кх аз хьога кабинете йийна Шарипова Хьава, — йоах «Союзавтоматстром» яхача Берригсоюзни lилманпроизводственни объединене Грозненски опытно-экспериментальни завода паркома секретара Зацепин Виталий Викторовича. — Из я тха ветеран. Ер завод болх бе йолаеннача хана деиз укхаза къахьегаш я из. Электрически приборий оатхалаш кийчъеш ба уж кхалнах хlана. Хlаьта Хьавайна дика бовз шийн болх. Из цу гlуленха йола инженер я. Хlаьта вайна гуш мадарра, дукха а тайп-тайпара а ма дий уж эlамига проводаш. Царех цаl харцахьа тоссе, приборо болх бе «тугаргдац». Из брак я. Бакъда, Хьавас цlаккха а хилийтац шийн бригадера арайоала прибор брак йолаш.

Уж приборащ-м дукхача нахага кхоачаш я. Вай мехка массе мllнге кхаьча ца lеш довзол дехьа а йолх уж. Масала, Кубе, Вьетнаме, Сире, кхычахьа. Хьавас кулгалдеча бригадо хьаь приобораш саккхат долаш я аьнна цlаккха а къахет денадац тхога.

Из аьнна, шийн къамаьл соца а дийя хьатlаеа Виталий Викторовича Хьава. Цунга оалийт цо цар еча приборех лаьца.

— Тха балха тlа гlалат довла йиш яц, — йоах Хьавас. — хlана аьлча тха приобораш дуккхача мехкашка дlаухийташ ма йий. Завода марка сий лакха лоаттаде, тхоаш бахьан цар болх бергболча наха уж телха хьовзам ца балийта гlерт тхо.

Шарипова керте латтача кхалнаха хьаьь продукции кхы саг ца хьожаш чакхйоал.

Чоалханерча электронни техника машинаш я уж приобораш. Цар автоматически тlахьожам лоаттабу гlишлош ю материалаш, кирпича а кхозхlамаш а еча, цементни керамически предприятешка беча балха процессашта.

Раьза я Хьава шийн балха; шийна балха бозча наха.

— Тха бригаде хьахинаб, — йоах цо. — йоккха говзал йола электромонтажницаш. Уж ба Болдырева Нина Федоровна, Даниева Эмма Аюбовна, Шамаева Зоя Зубайраевна. Царна бе ца товш цхьаккха болх бац тха бригаде.

...Цу заводе болабьабац шийн къахьегама никъ Хьавас. Из эттара хьалха балха яхар Грознерча Артемовски элеваторе. Итт класс йистелькка хlаьтта кхийна йоl яр Хьава. Тайп-тайпара балхаш деш яр из. Нахана товш яр. Моллагlа а шийга хьабенна болх цlена чакхбоаккхар Елсалар къона йоl коллективерча наха, кулгалхоша зийра из.

Весовщика болх белар цунга. Цlена а кийса а дlахьора цо шийх тийша хьаденна гlулакх. Массехи шу даькхар из болх беш.

— Со цу балха тlа шаьрьсиналр, из аттa а бар сона, — йоах Хьавас цу хана даьр лагадеха. — Бакъда, дог дlаэнар са цох.

Иштта аз болх беча хана йиллар ер завод. Элеваторал гаьнна гаргагlа я ер со яхача моттига. Дукхагlча даькъе цо тlаьзар со укх предприятена. Сона-м мича хоьва укхаза дергдолча балхех цхьаьнкха хlама е укхаза фу дергда а. Безалургболаш болх хуле дlаlергья со аьнна уйла йолаш ера со укхаза. Беза а белар се бе йоллена болх. Укх заводе еначa дийнахьа дена айса дlаболабаь болх беш хьайоагlа со. Шоана гуш мабарра оаха бер цlена, кхалнаха бяньахьара болх ма бий.

Заводе хьалха латтарех цаl я Шарипова Хьавас кулгалдеш йола бригада. Из хаддалза котьювл социалистически яхье.

Дlадахача шера задани Сийлахь-боккхача Октябрa цlей тlакхоачаш чакхъяьккхар цу коллективо, хlаьта иттлагlа пятилетка — кхы а хьалхагlа.

Из бацар хьалхара баькха толам.

Завода коллективе хулаш дола дика гlулакхаш дагалохарех цаl я Шарипова Хьавай бригада. Цо шоай предприяте эттара хьалхарчарца дlайолайир Сийлахь-воккха Ленин ваь 110 шу дизара а парте XXVI съезда а яха ма йоагlара накъаьхара социалистически яхь. Цу шиннa а событена паньаяхар бригада шийн заданеш хана хьалха кхоачашъяь.

Из яхь кхы лаьгl ца йоллийташ дlахо хьу цо. Хlана кхоалагlча квартала план кхоачашъяра тарга гlертаб бригадера кхалнах. Хьаьта цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера задани ноябрь бутт тlакхоачаш чакхйоаккхаргья аьнна дош деннад цар.

Шерипова Хьава йоккха производственни опыт, балха говзал йола сат хинна ца lеш, дика хьехамча а я. Цо дукха lомабаьб керда баькха, къона кхалнах. Хьавас хьийха я Куличова Галина, Билалова Роза, Дубовик Галина, кхыбараш.

Шарипова Хьавай вахар айхха дувзаденнад завода коллективана. Ше къахьегама инспектор хиларга хьежжа балха хьалаш тоадарга, производства эффективность а балха дикал а лакхъярга хьож Хьава шоай участкехцехен меттел ерригача заводе а. Из цеха месткома член я. Цо йоакко ю болхлошта эшарий цехерча кхалнаьха бераш аьхкий каникулашка долча хана уж лагерашка дахийтара, царга къахьегийтара, культурни салаlийтара, уахкlево тоадара йоакко ю.

— Берригача советски наха а санна, парте XXVI съезда исторически решенеш толамца кхоачашъяра шерра социалистически яхь а лаьца дlайолаьяб пятилетка тха бригадо, — йоах Хьавас.

Шийн низах бlубенна я Шарипова Хьавас кулгалду коммунистически къахьегама бригада.

Ю. ЧАХКИЕВ.

БОККХА ТЕШАМ МА БОАБЕ

23 июле хиннача «Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало», «Комсомольское племя» яхача республикански газетий партийни организацей коммунистий кустовой собране дийцар КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра юххьанцарча партийни организацеша беш боха организаторски политически болхи из тоабара де дезараш дийцача КПСС Грозненски горкома III пленума итогаш.

Доклад йир гор. Грозне парте Ленински райкома хьалхарча секретара П. Н. Громова. Цо собране хиннарашка хоам бир КПСС XXVI съезда исторически решенеш вахаре чакхъяхара тlабераяьб городской партийни организаце беча балхах. Съезда ядешц наькха деташка кlоарга чуюш. Предприятешнех учреждешнех тlа-тlа шерагlа яржаш латт балха эффективности дикали айяра, цхьайтталагlча пятилетка заданеш хана хьалха кхоачашъяра тlехьа социалистически яхь.

Хlама хьекхоллача, наха кхетам луча хьинаре дакъа лоац массовая информаце средствашa. КПСС XXVI съездо пресса болхлоштa хьалхашка декхар оттадаьд, аьлар докладчика, советски наьха коммунистически мировоззрени, лакха политически сакхетам хьахулийтача мамогга гlо де, аьнна.

Республикански газетий коллективаша, белгалдаьхар докладчикех вревеех къамаьлаш даьрашеа, кlоаргагlа ювца еза марксистско-ленински теоре проблемаш, къаьгаш дес тlарен дувца деза советски халкъо парте планаш кхоачашъеш беча балхах. Журналисташа чloагlа лелае еза «вахара тергагlа хила», «из боккхоца мадарра газетий оагlонаш тlа дlадовзийта» аьнна Ленина дlадехаш хинар.

«Сердало» газета редактора заместителя М. Хамхоева, «Грозненский рабочий» газета редактора заместителя Г. Погибела, цу газета партийни вахара отдела заведующе Л. Сергиенкос, «Ленинан некъ» газета редактора заместителя С. Магомаевa дийцар КПСС XXVI съезда решенеша редакционни коллективай балха юкъе деначa кердачох, ма газетий планаш уттаеш, хlара дена лаьеча материалашка чакх мишта доах. «Грозненский рабочий» тlа кердаьхай дукха рубрикаш, чloагlа уйла тlаухийт къахьегача коллективай вахар, партийни организацеша еш йола алияни дlайовзийтера, ерригача производственни подразделенешка боахама довл дар товдара тlехьа цар лоаттабу къовсам дlахьокхара. Къаьстта лоархlам бу болхлойн боахамий кулгалхойн бийдал, доагор, электроэнерги, ерригa материальни ресурсаш кхом беш дlаахийтара уйла еш хьалкхебара. Цу хьакъехьа газето НГlАССР халкъа тlахьожама комитетаца цхьана рабкорий, юртерча корреспондентий, халкъа тlахьожамхой республикански рейд дlахьайнай, республикански рейда материалашта кlира шозза кепа етт. Газета материалех де дезар дайт.

«Сердало» газето оттаьй КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра йола перспективни план. Керда рубрикаш юкъейоалаьй партийни вахара отделе. Юххьанцарча партийни организацей денал айдарца ювзаенна йола бlарча комплекс кхоачашъеш газето дукхагlа йоакко ю партийни собраней лоархlам лакхбара. Тlехьарча хана газета тlа дукхагlа арахьл морала темах йола материалаш. Цох дувцача хана М. Хамхоева белгалдаьккхар социалистически яхь вlаштlехьйоаккхалга доагlача тайпара хьацахьокхилга, кхыдола дешаш редакционни коллективо лерттlа теркал ца делга, къаьст-къаьста йола материалаш чулоацам кlоарга боацаш хилар.

КПСС XXVI съездо дlадехарашна хьежжа «Ленинан некъ» редакце болх эргабаккха бийзар. С. Магомаева хоам бир бахача наха интернациональни атеистически кхетам баларах йола материалаш хlана каст-каста кепатташ хиларах, бюрократизмаца, административни курал - сонталца хьинаре къовсам лоаттабеш хиларах.

«Комсомольское племя» яхача газета пропаганда отдела заведующе М. Горткиовас редакционни коллектива балха тlа хинна хувцамаш белгал а даьха, дlеяхача заманах юхедисача ийрчча гlулакхашца къовсам лоаттабелга кагирхошта правови кхетам балара проблемаш йоагlача бесса ца ювцилгах дийцар. Цхьайола материалаш кхоачамда лерхlачоа тlаерзаь, кхоачамбоацараш долчча тайпара хьегучадоа-[illegible].

Собране белгалдоаккхар республикански газеташа Нохч - Гlалгlайчен экономически вахара, къахьегама коллективашта хьахулача маьхерча, кердача гlулакхашта дукхагlа йоакхо е езалга. Ховш ма хиллара, масала, шерра дlаьржай «Хlара балха денна — хьакулар дукхагlа хилийта!» яхача девизагlа йола социалистически яхь. Газеташа язду цох. Цхьабакъда цхьайолча статьяшта, корреспонденташа долчча тайпара хьакьоккац хlара балха моттиге овсара къахьегара эша хьалаш хьакхоллар, яхь лелаяра комплексни договораш уттадар, болхлоша кхомбари хьурмат дари шо-шоай планаш, инженерно - технически болхлоша творчески планаш кхоачашъяр сиина дола лоархlаме дешаш.

Журналисташта хьаде шортта хlама долаш моттиг я къахьегамхошта коммунистически кхетам балар. Цу темах йола материалаш кийчъеча хана газетчикаш декхарийла ба проблема политически, социальни, экономически оагlонаш теркалъе, марксистско - ленински теори кlоаргга йовза, идеологически балха практиках кхеташ хила. Хала хето а цхьайола газетни материалаш тlагlоллара лаьь хул.

Доклада тlа а къамаьл даьраша а къаьстта теркам тlабахийта белгалдаьккхар хlара редакционни коллективе творчески хьал хьакхолла дезаш хилара, цо йиш хулийтаргья журналисташта хьалхашка латта декхараш толамегlа кхоачашде. Цунца дувзаденна парте XXVI съезде КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева аьнна дешаш доаладир: «Вай парти чloагlа тешаш а дуккхачь эзарнех латтача журналистски отрядах, лакха мах бу цар этта боацача къахьегама».

Цу тайпара лакха мах барах де а доагlаш доккхал ду хlара советски журналисто. Нохч - Гlалгlайчен республикански газеташка хьахиннай балхах кхеташ йола творчески коллективаш, цар республика экономически а социально - культурни а дегlоахара дукха декхараш кхоачашдеча областной партийни организацена доккха новкъостал ду. Цхьабакъда, цунца цхьана, хlаьта из белгалдоаккхар собране а, газеташка хlанз а болаш ба профессиональни дегlа ца уха, факташ бе-башха ца хеташ, уж кегаеш, куст доаца гlулакхаш леладеш бола болхлой. С. Магомаева укх тайпара масал доаладир: «Ленинан некъ» переводчик хиначa Т. Адуев-Вокаева ворхl бетта цхьаь цаl письмо кийчдьадаш, дукхагlа йолча хана редакце вlалла хьа а ихавац из.

— Адуев — Вокаев сона вовза дукха ха я, — аьлар собране къамаьл деш «Ленинан некъ» переводчика Х. Хасмогамадова. — Шийна тlадилла гlуллакх цlаккха а цlена кхоачашдеш хинавац из. Переводчик ва яхаш хинав из, бакъда, болх беш-м хинавац. Со кхеташ вац из ловш болча редакце кулгалхошен партийни организацен лаьцача накъагlа.

Къамаьл даьчо предложени елар Т. Адуева-Вокаева партийни бехктохкамах, СССР журналистий мугlарашка из хиларах дола дош къоастаде, аьнна. Цу тайпара предложенеш елар М. Магомаева, М. Хамхоева, Г. Погибела, кхычар.

Советски журналиста сийлахьа декхар да вай баьхадийнача заман, коммунизм хьалъяра заман гlулакхех яздар, дувцар. Собране тlайначa соцам тlа белгалдаьккхад, республикански газетий коммунисташа дlахо йолача хана а цу декхара тешаме хургхилар, халкъа сийлахь гlулакх дарe дерригa шоай низаш, шоай гlай йовхал дlалургхилар, парте беннa боккха тешам бизза кхоачашбергхилар.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхерчу Советан Президиуман

УКАЗ

1974 шера 18 январерчу СССР Лаккхерчу Советан Президиуман Указаца хьежна дуккхачу шерашкахь цІена къахьегар бахьанехь долашин къахьегаме карагІдаьхнарий хам беш СССР Лаккхерчу Советан Президиуман цІерагІа «Къахьегаман ветеран» яха медаль лойла:

ЗАВОДСКОИ РАЙОНЕ

СССР 50 шу даьлла цІерагІча Грозненски химически заводе гІолла:

Абидина Таисия Николаевнана — смена начальника.
Арбузов Николай Ивановича — слесара.
Артеменко Валентина Ивановнана — аппаратчицана.
Арсина Зинаида Никитичнана — лаборантнана.
Галушко Борис Петровича — аппаратчика.
Демкина Мария Петровнана — уборщицана.
Днабаева Тумиша Межидовнана — уборщицана.
Дорохова Александра Ивановнана — швейцара.
Ежова Лариса Николаевнана — машиниста.
Зарвиная Вера Афанасьевнана — слесара.
Илькевич Раиса Кузьминичнана — изолировщицана.
Ищенко Мариа Антоновнана — фасовщика.
Ицаева Бсият Арифуловнана — упаковщицана.
Кряжичев Георгий Лаврентьевича — водитела.
Кузьмичкин Александр Терентьевича — газоэлектросварщика.
Козина Эмма Леонидовнана — санитаркана.
Лугаева Тамара Муталиевнана — уборщицана.
Мошкин Георгий Михайловича — хьехочоа.
Прошина Анна Прохоровнана — аппаратчика.
Петренко Любовь Андреевнана — аппаратчика.
Румянцев Федор Васильевича — газоэлектросварщика.
Сорокина Анна Семеновнана — смена начальника.
Скрипченко Галина Александровнана — аппаратчика.
Сапронова Евгения Михайловнана — слесара.
Троицкий Евгений Владимировича — мастера.
Терновая Валентина Александровнана — аппаратчика.
Цумаева Совдат — уборщицана.
Щербина Нина Ивановнана — аппаратчика.
Юшеева Мария Алексеевнана — аппаратчика.

Ацетоновн заводи гІолла:

Абросимова Анна Федоровнана — сливщика.
Умархаджиев Махьмуда — грузчика.

Нохч-ГІалгІайн АССР МВД гІолла:

Кирдичева Зоя Ивановнана — медсестрана.

Нохч-ГІалгІайн гІишлон управлене Грозненски аьшкабетонни заводе гІолла:

Гришина Клавдия Васильевнана — инженера.
Коровина Татьяна Ивановнана — нормировщицана.
Филиппова Ольга Павловнана — электросварщицана.
Федотова Анна Федоровнана — болхлочоа.

«Грозэнергоремонт» яхача ремонтно-наладочни предприятие гІолла:

Доротина Ульяна Григорьевнана — уборщицана.

ВІашагІтехача Грозненски ТЭЦ гІолла:

Акимов Павел Ивановича — машиниста.
Бадулина Ксения Куприяновнана — аппаратчика.
Волкова Антонина Константиновнана — машиниста.
Гайдукова Мария Акимовнана — пенсионеркана.
Литвинов Алексей Афанасьевича — пенсионера.
Новожилов Иван Ивановича — слесара.
Нинина Наталья Ивановнана — болхлочоа.
Ольховая Зинаида Александровнана — стрелока.
Семиреченко Антонина Николаевнана — стрелока.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производствении объединене водоснабжене, канализаце, хин цІендеча управлене гІолла:

Галина Вера Александровнана — машиниста.
Попова Надежда Васильевнана — товарни оператора.
Сыроежкина Раиса Николаевнана — лаборанта.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производствении объединене военизированни газоспасательни часте гІолла:

Зиберов Иван Степановича — бІухочоа.

«Чечингражданпроект» яхача институте гІолла:

Бухлинова Анна Федоровнана — болхлочоа.

«Чечингстройтранс» яхача производствении автотранспортни объединене гІолла:

Бусуненко Галина Васильевнана — аккумуляторщика.
Копылов Михаил Ивановича — шофера.
Кулак Иван Иосифовича — слесара.
Панков Николай Андреевича — слесара.
Петров Сергей Михайловича — шофера.
Попов Виктор Владимировича — инженера.

«Грозэнерго» яхача РЭУ специализированни вІашагІтехача автобазе гІолла:

Сморкалов Михаил Федоровича — водитела.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производствении объединене производственно-технологически комплектаце управлене гІолла:

Федоев Константин Максимовича — участка начальника.
Багирян Роза Александровнана — стропальщицана.

«Кавказэнергомонтаж» яхача треста СКМУ Грозненски производственни участке гІолла:

Майер Павел Давыдовича — автослесара.

Грозненски столовий тресте гІолла:

Бошмакова Татьяна Николаевнана — мойщицана.
Вадилова Алпата — уборщицана.
Волощук Мария Александровнана — буфетчицана.
Добрикова Анна Ивановнана — мойщицана.
Ефремова Клавдия Афанасьевнана — хьехочоа.
Ильнукова Валентина Архиповнана — болхлочоа.
Карсаева Зулай Алибековнана — повара.
Ладейко Мария Иосифовнана — пенсионеркана.
Малуева Мария Артемьевнана — кассира.
Налиева Якита Хасуевнана — уборщицана.
Тимашова Нина Ивановнана — повара.
Семенова Любовь Тимофеевнана — производства заведующена.
Чернова Таисия Илларионовнана — столове заведующена.

НГІАССР Министрий Советерча общественни кхачан управлене фабрика-кухне гІолла:

Вагалова Махаржат Шамсудовнана — болхлочоа.
Доманина Мария Ивановнана — кертерча бухгалтера заместитела.
Карева Нина Васильевнана — пенсионеркана.
Коротун Лидия Петровнана — повара.
Ковалева Антонина Васильевнана — бригадира.
Хафизова Александра Дмитриевнана — повара.

№ 9 йолча болх беча къонахой юкъерча школе гІолла:

Антонова Антонина Ивановнана — библиотекаря.

№ 26 йолча технически училище гІолла:

Артамонова Надежда Петровнана — мастера.
Дорошенко Наталья Михайловнана — пенсионеркана.
Голубчикова Елизавета Ивановнана — пенсионеркана.
Мильченко Ольга Никитовнана — мастера.
Степин Иван Гавриловича — плотника.

Грозненски педагогически училище гІолла:

Абрамова Клавдия Степановнана — преподавателя.
Киселев Анатолий Ивановича — пенсионера.
Староверкина Зоя Евгеньевнана — секретаря.

«Грознефть» яхача производствении объединене ВОХР вІашагІтехача отряде гІолла:

Кироносьянц Ольга Афрапетовнана — кертерча бухгалтера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производствении объединене ВОХР вІашагІтехача отряде гІолла:

Богданова Раиса Степановнана — стрелока.
Веревкина Мария Матвеевнана — пенсионеркана.
Жукова Мария Стефановнана — пенсионеркана.
Радько Степан Ксенофонтовича — контролера.
Саидов Ваха Саидовича — контролера.
Скрибыцева Вера Михайловнана — йоккхагІйолча стрелока.
Ткачук Яков Артемовича — пенсионера.
Шипов Яков Андреевича — контролера.

НГІАССР финансий министерство гІолла:

Кочетова Елизавета Федоровнана — экономиста.
Прозитор Давид Григорьевича — пенсионера.

Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхерчу Советан Президиуман председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхерчу Советан Президиуман секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1981 шу, 20 июль.

ДОЗАЛ ДЕХЬАРА

ГДР. Белен яхача городерчу Отто Гротовола цІерагІча химически комбинато къаьгга хьахьокх СЭВ членаш долчу мехкашна цхьана леладу гІуллакхаш беркате хилар. Венгрера, Болгарера, социалистически содружества кхыча мехкашкара специалисташ балха опыт дІа - юха эцаш, технологи тоаеши производства эффективность лаккхешин цхьана разработкаш кийчъеш ба. Комбинате доаккхаш дола цІена этилени пропилени бийдал санна кхоач ГДР, ЧССР химически промышленноста предприятешка.

СУРТА ТІА: мехкдаьтта чакхдоахача аппаратурана ремонт яра бола специалисташ Монфред Зёлке (аьттехьарвар), къона специалист Андреас Линдиёр (аьрдехьарвар) ПаргІатои гІайрен тІара ГДР венача шоай коллегаца Баттерика Хосеца технически проблемаш ювцаш ба.

АДН—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ХЬАЛЛАЦАРИ МОГАДАРИ

Вай планета массе мІінигге политически общественни гІозарашка шерра хьаллоацаш да СССР Лаккхерчу Совето дунен парламенташкен халкъашкен даь кхайкарал. Дунен халкъашта юкъерча общественносто белгалдоаккх, цу документа — СССР Лаккхерчу Совета кхайкарала — къаьстта ший тайпара лоархІам а из актуальни хилар а — из тІом хьоабе гІертараш юхатохара, термоядерни катастрофах планета кІалхаръяккхара дерригача халкъашка бола бокъонна тІахьехам ба, аьнна дІаяздаьд Болгаре Халкъа собране заявлене тІа. Инде доал деча парте — Индийски къаман конгресса — генеральни секретара Шьям Сундор Мохапатра аьнад ший мехка парламента депутаташа массане а могаду Советски Союз чІоагІа машар хьаллацара тІехьа хилара тешал деш дола из документ. Из лоархІаме советски парламента инициатива хьаллаьцай Прагe, Берлине, Будапеште, Вене, Париже, Бамако, Риме, Хельсинке, Бейруте, Кабуле, итташ йолча дунен кхыча столицашка.

СССР Лаккхерчу Совета кхайкарала хьакъехьа шоашта хетар хьа ца оалаш правительстваши парламенташи йолча паччахьалкхенашна общественносто шийі декхар лоархІ машара инициативаш хьаллацаре, тІема вхерама дукъаларча къовсама дерриг низаш оврцагІдахар. Машаре, кхоккам кІаьдбара, герзаш дІадахара тІехьарга австралийски комитето, аьнад цун председатела Эрни Ботствейна, могаю советски керда инициатива, хІаьта Австралe правительствагара герзаш Іоаделга юхатохара тІаерзаьча СССР предложенешта дикагІча тайпара жоп лулга хьадехаш а хургья ва.

СССР Лаккхерчу Совета кхайкарала жоп луш дукха хоамаш ух тІехьарча деношка европейски мехкашкара. Из тамаш а яц. Пентагонен НАТО-и лоІамагІа унхаза юха а тулдеш латт ІалаьмaтЕ дукха герзаш, цу даькъе ядерни дар а долаш, хІаьта из бахьан долаш континента тІарча мехкашкара нах чІоагІа сагото еш а корзагІбаьнна а ба. Машара тІехьара болам Европе хІана чІоагІа айлуш боагІа. Влияни еш йола хІанзарча ханара фактор хиния дІаотташ латт из. ЧІогІа цунца хьашт долаш хьожаш хилар европейски мехкашкара нах КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхерчу Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева Германе социал-демократически парте председательца В. Брандтаца хиннача вІашагІкхетарга. Цун итогаш йийцай Социалистически интернационала бюро заседане, цига соципарте лидераш хинна на Іеш паччахьалкхен деятелаш а болаш. Австре федеральни канцлера Б. Крайске аьнад, В. Брандт цига баха хилар чІоагІа пайдане хІама да, хІана аьлча, кхоккам кІаьдбара политика вІалхаръяккха езаш а дІахо яхьа езаш а йоландаь.

СССР Лаккхерчу Совета кхайкарала хьакъехьарча, В. Брандтаца вІашагІкхийтача хана а, «Суомен сосиалидемократти» яхача финский газета корреспондента хаттарашта жоп луш а Л. И. Брежнева хьалхаяьхача предложеней хьакъехьарча къамаьлашта хьахьокх герзаш Іоаделга юхатохара, кхоккам кІаьдбарен цхьана гІуллакхаш леладарен уйла юхадийнъяра тІаерзаль йола Советски Союза инициативаш дерригача дунеи тІа шерра хьаллоацаш хилар.

ДУНЕНО ХАРЦВУ АГРЕССОР

Дерригача дунено чІоагІа харцахьа лоархІ Ливана дукъала тІом болабаьча израильски военщина гІуллакхаш. ХІара денна сигалара, лаьттара, форда тІара беча тІемо чот яь варгвоацаш зулами бален бу ливански палестински халкъа. Израильски агрессорий зуламе гІуллакхаш бахьан долаш алкха тІеххьарча итт дийнахьа бІаьш ливанцаши палестинцаши боабаьб, эзар совгІа сег — човнаш яь ва. Дукхагіа нах бахача районашка, цу даькъе ливански столица а чуетт бомбаш. Къаьстта дукхагІа чуетт бомбаш йоккхий толаши мехка къулбехьен районе. Йохаьй итташ предприятеш, тІаьш, маькъаш, доккха зе даьд ливански къаман экономикана.

Цхьакиха хІамах эхь ца хеташ уж бандитски акцеш ю Тель - Авиво, эггара кердагІа дола хІамзара гера агрессора дІабе деллача, из чІоагІа йоакхо еш лоравеш йолча ВІашагІкхийттача Штаташа хьал а лоацаш. Ливанерча израильски агрессе ІарбиІ дунен тІара нах чІоагІа эгІазбигаб, дукхача мехкашка чІоагІа харц ву агрессор. Ливански патриотически низаштеи сопротивлене палестински болавак, дерригача ливански халкъа шоаш мутІахьа хилар дІакхайкадаьд дукхагІдолча ІарбиІ мехкий кулгалхоша. Прогрессивни ІарбиІ политически деятелаша еча заявленешка тІехь - тІехьагІа чІоагІагІа хьахозаш ба израильски агрессораша деш долча зуламашта сионистски гІозараш санна бехктоккхаме лархІа йоагІача американски империализмена доагІаш дола хьайда жоп далара дола тІахьехамаш.

Израильски ВВС Бейрута бомбаш чуеттар цхьакиха бехьен доацаш да, йоал тІом дІахо шербалар кхераш йолча ФРГ правительства заявлене тІа. Австре канцлера В. Крайске ГаргарчА Малхбоале дІахо тІом беш хилара бола бехк «цу регионе чІоагІа машар хилийтара цІакиха а кхоачам хиллал низ тІаьбохийташ доацача» малхбузерча мехкашта дІатІабиллаб.

Ливана халкъа шоаш мутІахьа хилар дІакхайкадаьд дуккхача кхыча паччахьалкхений кулгалхоша, дуккхача мехкий общественни политически организацей вукалаша. Франце йоккхагІъярех йолча профсоюзни объединене — массане юкъарча къахьегама конференце къахьегамхой тІахьийхаб израильски агрессораша бомбаш чуеттарах зулам хиннача Ливане бахача нахе медикаменташ яхьийтара ахча гулде аьнна.

ООН Кхерамзален Советo Ливанера тІом соцабара тІахьехаш йола резолюци тІаийцай, цу мехка суверенитет, территориальни бІарчал, шийі лоІаме хилар ше хьаллоацаш хилар бакъ а даьд.

США-с ГІОЖА ЮТКЪАМ А БЕШ

20—21 июле Оттаве (Канада) ворхІазлагІа вІашагІкхийтта хиннаб США, Англе, ФРГ, Франце, Итале, Японе, Канада правительстваштен паччахьалкхенаштен керте латтараш. 1975 шера денз хІара шера хан-хана хьа вІашагІбетталу капиталистически дунен «капитанаш» экономически, тІеххьарча хана политически а проблемай цаІ йола стратеги кийчъяра. Капитализма кризис кІоаргъяларe США авантюристически наькъо дунен халкъашта юкъера хьал врдари бахьан долаш Оттаве хиннача совещане уж проблемаш ювцилга къаьстта чІоагІа айдаь хиннад.

«НизагІа обработка» елга юкъе а доаладаь рейгановски администраци гІийртай оттавски вІашагІкхетар антисоветски наькъагІа лостаде. Политически дешашка диллача цун из де кІеаиг-дукха вІаштІехьдаьннед. «ВорхІне» тІанйцача политически заявлене тІа «советски тІема кхерам» ба яхаш доацар дувцаш бахьанаш а доахаш герзаш Іоаделга, къахьегамхой нахера боарама наступлени яра милитаристски политиках пайда эцилга могаду. Бакъда, США-с хьалхьеІо антисоветски психоз цига хиннаяле а оттавски совещане, хепайоазоно беча лоамах, ФРГ канцлера Г. Шмидта, Франце президента Ф. Миттерана, Итале премьер-министра Дж. Спадолиние къамаьлаш даьд Малхбузено СССР-цара гІуллакхаш маькарагІа леладе деза, яхаш.

Экономически проблемашта, масала, банковски кредита учетни ставка хьакъехьарча деша Вашингтон хилийта безам болаш хиннача кІезигагІа пайда хулаш чакхбаьннаб американски Іоткъам. Цу тайпарча ставках — банкаша кредитагІа дІателачох йолча процентех — пайда эц экономически гІуллакхаши юкъе лелаш долча ахчан массеи вІаштІехьъккхара средствах санна, цунца цхьана инфляцеца къовсам лоаттабара средствах а санна. Хоаш махиллара, США-с боарам боаццаш уж ставкаш лаккхьяро пул тІехьагІа доллара курс айлаpo Малхбузехьарча Европа мехкий валют толхаярга, торгови балансай дефициташ, инфляци, балхазал лакхьлларга, экономически спад кІоаргьяларга, цун ларда тІа классови социальни вІашдухьаленаш ирьяларга кхоачадаьд гІуллакх. Цу дешаш тІа гІолле США-на Оттаве чІоагІа критика яь партнераша, бакъда йоккхо шийі политика хувца тигадац. Вашингтон догдоахаш я партнераш экономически мелбича американски империализма глобальни хьашташ кхоачашдайта, дунен экономике дІаьнна позицеш США-га юхакхачийта шийі торо хургхиларга. Цхьабакъда, цо хьахьоих США-нен цар союзникаштен юкъера, эггара хьалха США-нен Малхбузен Европанеи юкъера экономически вІашдухьаленаш дІахо ирьяла тарлулга.

Цхьа барт боацаш хилар гучадаьннад Оттаве Вашингтоно дІадехаш дали а, «Нью-Йорк таймс» яхача газето яздечох, малхбузен европейцаш» дІахоадае лерхІаш йоацача СССР-царчен кхыча социалистически мехкашцарчен торговле хьакъехьарча деша а. ВІашдухьаленаш хилар бахьан долаш «ворхІнена» мегадац кІоаргйиш йоагІа экономически валютно - финансови кризис, дегІадоагІача мехкашцара конфронтаци, социальни вІашдухьаленаш ирьялар, США — Малхбузен Европа — Япони яхача кхосабарга торгови «тІом» санна йолча проблемашта юкъара позици вІашагІйолла.

Бакъда, хІаьта а Вашингтоне оттавски совещани лархІа гІерт рейгановски администраце гІожача наькъа «котало» санна, Малхбузен «цхьоагІон» «вІаши кхотаенна хилари» хьахьокхаш дола хІаме санна. Бакъда, цу чІоагІа йоацача позицена тІехьашка латт юкъера дІадала атта доаца чІоагІа барт мийтІа хилар.

А. ЗВАНЦЕВ,
Г. КУВАЛДИН,
А. АБЛАМОВ.
(ТАСС).

МИШТА КХОАЧАЩДУ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КХОАЧАМЕХ БИЗЗА ПАЙДА ИЙБУ

«ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!» яхача девизагІа шерра социалистически яхь йоаржаьча Грозненски ремонтно-механически завода коллективо тІагІертта къовсам лоаттабу цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера тІанйца декхараш хапал хьалха кховчашдара. Укх шера планал совгІа 30 эзар сома маьхьа продукци маьхала яккха, 12 эзар сом пайда ба, производствана 20 эзар совгІа сом пайда бергбола 53 рационализаторски предложени производствана юкъейоалае дош деннад цо.

Укх шера хьалхара ялх бутт чакхбаьннаб. Мишта кхоачашду теш предприяте коллективо уж социалистически декхараш?

ДІадахача ах шера баьча балха итогаша къаьгга хьахьокх шоай деша даьй заводa болхлой хилар. Дерригача технико-экономически хьокхамий ах шера план хамал хьалха кхоачашъяьй цар. Паччахьалкхен планал совгІа маьхала яьккхай 54 эзар сома маьхa йола тайп-тайпара продукци. Ялх бетта заданел совгІа арахийцай 46 эзар сом мах бола валови продукци. Къахьегама овсарле лаккхьяра чотагІа хьаьвй планал совгІа ара мел хийца продукци. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах укх шера производствана кходаьд 79 эзар сом е шера тІанйцача декхарех кходе лаьрхІачул ялхазза дукхагІа пайда баьб производствана. Планал совгІа продукци маьхала яккхарах, зІамигчун а доккхачун а кхом барах укх шера планал совгІа пайда бара тІанйца хинна социалистически декхараш дІабахача ялх бетта кхоззен ахаззен тІехкхоачашдаьд. Ах шера заданел совгІа паччахьалкхенна баь пайда 41 эзар сом хилар.

Уж толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш, шоаш денна дош толамца кхоачашдеш ба предприяте рационализатораш а. Укх шера хьалхарча квартале цар кийчъяьча 17 рационализаторски предложенех производствана юкъейихьача пхийттане 5400 сом пайда бир производствана. Ерригсоюзни социалистически яхье кхоалагІа моттиг яьккхар цар. ШоллагІча квартале цар даькъа къахьегама толамаш кхы а дикагІа да.

Дукха ха йоаццаш кепатеха арабаьлар «Байдала, доагора энергетически ресурсай, кхыйолча материалий кхом баран дикагІа пайда ийбарах бола болх чІоагІбара» хьакъехьа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета сацам. Цу лоархІамеча партийни документа тІа дувцаш дола декхараш ларде а лувцаш, зІамигчун а доккхачун а кхом бара бола болх тІа тІа тоабеш хьайовсагІа ремонтно-механически завода коллектив. Укх шера 18 тонн металл кходе социалистически декхараш тІанйцадар цо. ХІаьта хІаналехьа дукха хІама ца эшшаш иззал металл кходаьд завода болхлоша, условни доагор кходара шера тІанйца декхараш а толамца кхоачашдеш да. ТІанйцача социалистически декхарех 180 эзар киловатт-сахьат электроэнергии кхое езаш хинна яле хІанзалехьа кхояьр 168 эзар киловатт-сахьат электроэнерги я шера 300 гигакалори йоахала энерги кхое езача дукхьал ялх бетта кхояьр 273 гигакалори я. Ишта тІехкхоачашъеш я социалистически декхарий кхы мел йола пунктaш а.

Уж производственни толамаш даха вІаштІехьдоал предприяте болхлой хьинар кхо ца деш нъа а хьегаш, шоай кхоачамехи торонеха бизза пайда ийбарах. Церна юкъе яржа социалистически яхь махетта дика вІаштІехьа а яьнкха, цунна кулгалделга цІенхаштта тоадаьд предприяте партийни профсоюзни организацеша.

«ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!», «ТІехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизех йолча яхье дизза дакъа ца доацаш цхьаккха цех, участок, смена, бригада яц заводе. Цул совгІа «Профессех дикагІйола къона болхло», «ДикагІйола бригада», «ЦхьайтталагІча пятилетка ударник» яха сийлен цІераш яхара тІагІертта къовсам лоаттабу дерригача болхлоша, бригадаша. Лоацца аьлча, социалистически яхь производственни толамий лард а хинна дІаэттай унхаза.

Яхье яьннача керттерча гІонен йолча цехий коллективаша доахача къахьегама толамий итогаш ю кІара бетта. Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача цеха коллективана предприяте карара кара тела ЦІе байракхи хьалхара ахчан премих хьожаш, шоллагІа моттиг яьккхачов карара кара тела дІе вымпели шоллагІа ахчан премих лу. Яхье котбаьнна раштa хьежаеш йола премеш а тайп-тайпарча боарамагІа я. Яхье хьалхара моттиг яьккхача керттерча участке къахьегаш ах бІаь саг мара вецe 60 сом премих лу, шоллагІа моттиг яьккхачунна 30 сом. Къахьегаш бараш бІаь болхлочунга кхаччаьца хуле яхье котъяьннача коллективана хьожаеш йола премих бІаь сом да, шоллагІа моттиг яьккхачунна ах бІаь сом.

Цул совгІа яхье хьалхара моттиг яьккхача участкай кулгалхошта, общественни организацешта керте латтараштa хІаранена лу премих 10 сом да, шоллагІа моттиг яьккхараштa луш дар пхин-пха сом да. Цу гІуланхаша лаккхбу болхлой меттел кулгалхой а материальни безам. Цудухьа хІара участка, цеха кулгалхоша, дерригача болхлоша, общественни организацеша шоай низи хьинари кхо ца деш къахьег хьалхара моттиг кхычунга ца кхачийтара. Цу гІулакхаша кердача производственни толамашка кхуал завода бІарчча коллектив, толамe кхоачашдайт цунга тІанйца социалистически декхараш.

«ДикагІйола бригада» яха сийлен цІи ликкхара яьржача социалистически яхье а итогаш ю хІара бетта. Май метта цу девизагІа яьржача социалистически яхье итогаш йича хьалхара моттиг а хьожаеш «ДикагІйола бригада» яха сийлен цІи слар Атиев Ульби Саламовичи Прыгунов Юрий Николаевичи керте латтача вулканизаторщикий шин бригада коллективана. ХІаьта «Профессех дикагІвар» яха сийлен цІи слар тхьавх болхлочоа. Царех ба шоллагІча цехера токараш, коммунистически къахьегама ударникаш Бердников Владимир Петрович, Даудов Іумар, мехкдаьтта оборудоване на ремонт еча участка слесарь Глухов Виктор Иванович, токарь Сорокин Петр Григорьевич, кхы дукха бараш а.

Завода участкаашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг дІа ца хецаш хьайоагІа укх шера мастераш Барзанович Александр Степанович керте латтача кузнечни участкан Селютин Сергей Васильевича кулгалдеча хьамча-технически изделей участкан коллективаш. ЦхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера план укх шера 7 ноябрга кхачалехьа кхоачашъе эггара хьалха социалистически декхараш тІанйцарех я уж коллективаш. Уж декхараш цар толаме кхоачаши тІеххкоачаши деш да. Кузнечни участка коллективо товарни продукци арахецара хьалхарча ах шера план пхе бетта кхоачашйир. ХІанз из къахьегаш я укх шера август бетта календарагІа. Цо доахача къахьегама толамел дукха дикагІа да хьамча-технически изделей участка болхлой дараш. Цар цхьаьнкха бутт дІабахийтабац паччахьалкхен плани тІанйца социалистически декхараши дикка тІеххкоачаш ца деш. Цудухьа тайп-тайпара продукци арахецара ворхІ бетта план кхоачашйир цар пхе бетта. ХІанз сентябрь бетта календарагІа къахьегаш ба уж. Цу масалаша къаьсташ хьахьокх укх шера план 7 ноябрга кхачалехьа цар кхоачашъергхилар.

Б. КОСТОЕВ.

ТАДЖИКСКИ ССР. «Модеи, хоза, чІоагІа». — иштта хоастадаьд специалисташа Ленинобадски даьри деча фабрика дуккха арахеца доладаь керда даьре кІадаш.

Предприяте арахец 50 тайп - тайпара цІераш йола кІадаш, царех 26 паччахьалкхен дІкала Знак енна да.

ЦхьайтталагІча пятилеткагІа предприяти технически эрталлыкха кийчъе лаьрхІа я. Низза реконструкци чакхъяккхай воконноэтальнии тканкии производствашка, кхы тайпа оборудоване оттаьяй вентиляце системана, дом сецабеш, таташ хьа ца хозийташ йола устройстваш оттаяьй.

Из бахьан долаш чІоагІа лаккхьеннай къахьегама овсарле, товденнад къахьегама хьалаш.

СУРТА ТІА: предприяте болхлой керда даьре кІадаш хьахьокхаш ба.

Д. СИМЧЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

РАЦИОНАЛИЗАТОРИЙ ГІУЛАКХАШ

«Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша укх шера хьалхарча ах шера план дикка тІеххкоачаш а еш, планал совгІа даьккхад ийс эзар тарга тонн мехкдаьтта. Къахьегама овсарле а планагІа лаьрхачул совгІа лаьккхьй. Планал совгІа продукци маьхала яккхарах дукхьал укх шера пхе бетта планагІа лаьрхІачул совгІа цар паччахьалкхенна баь пайда 107 эзар сом да.

Мехкдаьттахоша доахача къахьегама толамашта юкъе дизза дакъа лоац рационализатораша. ЦІенагІа мехкдаьтта хьавъоастадара, мехкдаьттахой къахьегам атта ча баккхара дукха рационализаторски предложенеш тІайинай цар.

Ер шу доладелча дена цар кийчъяьй 99 рационализаторски предложени, царех производствана юкъейихьача 52-на паччахьалкхенна баь пайда 63 эзар сом да. Творчески балха тІа хьинаре дакъа доацаш ва 125 мехкдаьттахо. Царна юкъе а дикагІболча рационализаторех лоархІаш ба инженераш А. Кузьмин, Ф. Щербаков, Р. Лембич, Г. Бабуков, операторам П. Косов, М. Самарцев, кхы дукха бараш а.

А. ТИЩЕНКО.

Горьковски машинаькъа къахьегамхоша шоай балха юкъейкхул Львовски областа машинаькъа къахьегама хьалхе латта методаш. Вагонех эффективни пайда эцара новкъостал ду машинаькъахоша производственникашца айхха бувзам лоаттабаро.

Алхха-иттлагIча пятилеткагIа машинаькъа юкъерча зона предприятеша хьатIадоагIа наькъаш шоашта дахкара 244 миллион сом ахча вIадахийтад. Дукхача йоанхийча предприятеша цаI йолча технологически процессагIа, технически средствах кооперировании пайда а эцаш вагонаш сайца лоаттаяра цаI йолча нормагIа болх белга вIашт Iехьдаьккхад. Никъ — предприяти яхача тайпара бола бувзам аггара дикагIа вIашт Iехьбаьккхаб Горьковски автозаводо.

СУРТА ТIА: станци Горький — Сортировочни. Аьрдехьара аьттехьа — диспетчер А. Шашкин, технически контора начальник А. Слепнева, оператор Н. Ставнейчук, ЭВМ—ЕС—10—10 оператор Т. Телегина. ЭВМ-ага кхоач хьаукхача поездех дола ховмеш. Машино модель уттаю Горький — Сортировочни яхача ерригача станце балхе, сихду мовхьашта обработка елгех уж дIаухийтилгеш.

В. ВОЙТЕНКО сурт, ТАСС фотохроника.

ЦIЕНА НИКЪ ХЬЕХАШ

Цхьанкха хIама хьакилац дунен тIа яьссача моттиге, долалац хIама тIаладапаа йолча листа тIара.

Дукха шераш са деце а, безам ба укх вай театра юбилейни шера искусствере сай вахар, сайла хьалха искусствe хиннарий вихарца дувзэ е дувзаш массехк доаш ала.

1956 шера духхьашха Казахстане хезар соне радио гIолла ханал хьалха вайх къаьстача в вайна массанена везаш хиннача а А. Х. Хамидова оаз.

Эттара хьалха бIаргавайра сона А. Х. Хамидов 1957 шера Грозне. Сона хетачох, цу хана дене цхьан минута къаьсттавац со цунах а цун творчествах а. 1957 шера со Ленинградски театральни институте деца йодаш, экзаменационни комиссе члейех цаI вар из. Из хьожар тхона вайнаьха мотт, пластика, музыка йовзий. Цо эуеш хинвар дар вайнаьха гIуланхеш-ца доагIаш мал хиннар. Институте тхо дешаш долаш хьехархо а хилар тIа из. Цiена къаман мотт тхона ше хьехаш, цо безаболийтар тхона из мотт, сий де Iомадора халкъа. Из ийса а дар хIана аьлча, тхо кийчдеш дар хьалхарча аргIанна къаман театре болх бара.

Дуйла хIама ца эцеш ялх шера Iомайир оаха актере говзал Ленинграде. Оалаш да актера говзал саго сага Iомае йиш яц, из саго ше Iомае еза. Цхьабакъда, сона хетачох, хулаш да саго сага Iомаде а цун дегIах лотаде а йиш йола гIулакхаш. Цу гIулакхех да дог цIена хилар, наха дикадар хилга дикахетар, патриотизм, тешаме хилар, шийна халкъ, цун мотт, дика обычеш хьамсара йолаш хилар. Цу даькъе Iалаьмете лоархIаме хIама дар тхона институте хиннача педагога А. Хамидова ше гойташ хинна масал.

Цу тайпара боарим боаниш шийна къаманна тешаме, цун культура дег тIара къоабал еш а лораеш в вола саг, шийна къаман сий лакха лоаттадер а цун уйлаш йовзар а вар А. Хамидов. Хьехар деш а ховтташ а, бокхагIбарий эIамагIан эIемагIа барий тхьамадеи, хIама эшараштa камаьрца а доадераштa цIаьрмата а — ишта вар са хьанара барел боккхагIа барий викал хинна Хамидов Iабдул.

Сона дагадоагIа тхоай педагога хIиэ СССР халкъа артист волча В. Стржельчика А. М. Горьке цIерагIча Ленинградски Доккхача Драматически театре шийца болх беча шийна коллегех Доронинайхи Смоктуновскехи дийцар. Цу хана хIана санна цIи хеза бацар уж. В. Стржельчика аьлар тхона цу хана, цу артистех дIахо йодача хана боккхий говзавчаш хургбе аьнна. Цо аьннар бакъ хилар. Владислав Стржельчика шийна талант а яр цу хана боагIача тайпара мах биза. Амма бакъ ле безам болаш а дог цIена а актер ше хиларах терра, из IелацIар шийна коллегай талант ца могайнча. нарна дикадар хилар ца лайча.

Цу тайппара, хIара шийна коллегана йовгIаш йола характеристика яла хови вар Хамидов а. Цунна ховра тхона юкъера дикагIa бараш къоастабе а хIаране таланта мах бе а.

Вай тeато хьахулаш хьаденача укх 50 шера доккхагIа долча ноахала дукха викалаш къаьстаб вайх: В. А. Тасев, А. Х. Хамидов, Я. М. Зубайраев, А. М. Исаева, И. Ганукаева, Х. Мустапаева, Х. Мусаев, кхыбараш.

А. Хамидова язъь «Бож-Iаьла» яха пьеса театре йийшачул тIехьагIа, ролеш скъа болабелча Бож-Iаьлий роль хьанга лургьа яха дош эттар. Из пьеса язъелехьа дукха цIенхашттара ролеш ловзаьяр из театра сцена тIа, каст-каста психологически планех яраш а ловзаеш, амма театра цхьанкха а актер, цу даькъе со се а. вацар Бож-Iаьлий роль соге ловзайтаргьа аьнна дагадолаш. Из дагадолаш вацар спектакль оттаеш вола режиссер Б. П. Харлип а. Духхьалэ цхьа Хамидов Iабдуллина ховра Бож-Iаьлий роль ловзо езар со волга. Из вар сога из роль хьалийтар а. БоккхагIа бараштa, кагирхошта шоашта чул а дикагIа хов кагирхоех хьанга фу лулургда. Цудухьа боккхагIа бараша кагегIбараш йийсача новкъа хьожабой, толам баьнар санна лархIа вегаргба. Соца сцена тIа болх беш болча новкъосташа гIо дора сона, хIаьта пьеса ше талантлиах хиларо йиш хилийтар «Бож-Iаьлий» ерриге образаш сцена тIа йIаьххача хана яха боцьо йолаш хилийта а артисташте меттел. беррига цу пьесага хьежача наха а халкъа а езалийта а. МоллагIча цхьан актера вIаштIехьдаргдец беррига творчески толам ше цхьане баккха, хIана аьлча, коллективна гIулакх да оаха дер. Цудухьа цкъаза новкъоста дега тIара яьча замечане, шийна ханнахьа хоастаеш аьнача дешо гIо ду тхона балха тIе. Цу тайпара бола дика уйла йола се гIончий бар соца цу спектакла тIа болх баь Я. Зубайраев, А. Исаева, Х. Мустапаева а йолаш хинна боккхагIа бола новкъостий.

Институте дешаш хиначa хана, экзамен йолаш вайса гIертвно «Ромео и Джеульеттех» яхача В. Шекспира пьеса отрывок гойтаза. Стржельчикага хьаттар аз, мишта хийтар хьона аз гойта отрывок аьнна. Стржельчика жоп делар: Муталиб, хьалха даха лоза хьо воце а, цкъаза хоза ш яцар хьа оаз. ДIахо йодача хана а хIана санна дега тIара де хьажалахьа деррига а. ЧоагIа се ховстаинча санна дика хийтар соне из аьлча.

Цу спектакле, кхы роль, «Лоренцо» яха цIи йолча къаьнача — моцаха роль вай театра сцена тIа ловзаьча хана, кхы болча новкъосташта а хоза аьлар Я. Зубайраева: «Сона-м чоагIа хозахета сцена тIа цо оттаю нахара кеп». ЧоагIа се хьоастаинча санна хозахийтар сона уж дешнаш хезача а.

Новкъосташа Iа дешаш хIама дика лоархIаш хилча хьай низах теша воал хьо, Iайха ду гIулакх лоархIамегIа хетавоал. Низ лу хьона кхы а йоккхагIча лакхаленашка вала.

Бакъдац, цхьанкха хIама а дицлац! Духхьата во бун, бIехв бун тIа ца язийта хьажа хьай керо чу. Из лакхлургйола хIама ма де. Цiена бун, наха пайдана яр сихагIа лакхлургйола хIама де. Нагахьа санна вай театр тахан селхан ше хинначул дикагIа дале, селхан из самар дийнахьа хинначул дикагIа хинна дале, из ханий, ноахалий бувзам ба.

Са безам ба кераача сменана творчествапара безам ма балба шун. халкъа сий лакха лоаттаде низ хилба шун, боккхагIа бэрий сий де дезалга дин ма лулда шовна аьнна ловна бакхха.

М. ДОВЛЕТМИРЗАЕВ, Нохч-ГIалгIай АССР халкъа артист.

НАХ РАЬЗА ХУРГБОЛАШ

1957 шера геттара къона йолаш ера, шийна балхина наьха дегаш гIоадаха ловш йола Цицаева Роза Шалински районни быта ЦIен швейни мастерской болх бе. Хьалхарча кхаь бетта ученица яр из.

КIезиг - кIезига луш дIалора цун Бердукаева Малижас, лункхача йерашка ше Iовль маIача наьха барзкъваш тегара говзал. Юкхьаяна, моллагIча балхи мохалонаш кийслора бакъда. Йокха опыт йолча хьехамчо дог уравттадора йиий.

Шерагара - шера а гIа дегIабоагIар къонача швеяй говзал. Цицевай цIи каст - каста йоакхай социалистически яхье котало яьнхараштa юкъе, цун къахьегам белгалбоахар ахчен премешца. Сийлен улга тIа доахар цун сурт.

Тахан Розайга кхаьчаб шийна говзал къонечарча дIаяла аргIа. Цо хьийха мехкарий дика къахьегаш ба Шалински № 1 йолча ателье. Царех ба Р. Акбулатова, Л. Маговадова, Р. Сулейманова.

ХIанз кхо-шу гергга ха я Р. Цицаева ателье кассир - приемщицалла болх беш йола. Цу балха тIа а барзкъаш тегийта баьхкараш раьза хургбар де гIерт из.

Цеха профсоюзни комитета председатела Цицаева Розас хьинаре дакъа лоац коллектива общественни вахаре а, болхлошта юкъе социалистически яхь йоарнаеча а, салоIа ха царга сакъердаметIа дIаяхьийта гIерташ.

М. ИЛЬЯСОВ.

СПОРТ

«МЕТАЛЛУРГ» — «ТЕРЕК»

Дахача шоатта дийнахьа Липецкерча «Металлурга-ца» ловзаш яр «Терек». Из ловзар чакхдаьлар счет 1:2 а йолаш «Терек» толаш.

Цунца цхьана «Терека» вIаштIехьдаьлар лидер йолаш ше хьайоагIаш хилар дIачIоагIде. Вай футболистий из толам вайна лоархIаме ба. Цкъа-дале, из котало хьоашалгIа бахача яьккха хиларца, шоалагIа-дале, чемпионате «Терека» тIехьа шоллагIча моттиге йолаш «Металлург» хьайоагIаш хиларца.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

29 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — Мультфильмий программа.
9.30 — «Жизель» яха А. Адана балет. Т. Г. Шевченко цIерах долча опера а балета а начахьалахен академически театра спектакль.
11.20 — Кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Документальни фильмий программа.
15.45 — «Иллеш доала наь» яха берашта дола фильм.
16.50 — «Къахьегама сийлена хьалхалаттараш». Производственни объединение коллектива хьакъехьа. В. И. Ленина цIерах бола Минский тракторни завод.
17.05 — Решетникова ваь 75 шу дизарца. «Художник Федор Решетников» яха Iилмано-популярни фильм.
17.25 — Профсоюзий Костромски академически хора концерт.
17.43 — «Бералах хьакхинар. Г. Носов — «Мишта дар, мишта хургда, мишта даьра».
18.30 — Университета днемник.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Проблемаш. Кердадар лахар. Кхоачашдар». Передача дIахьу политически обозреватель Л. А. Вознесенски.
20.30 — Халкъа халкарий начахьалахен академически «Жок» ансамбла Молдавски ССР заслуженни коллектива выступлении.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — СССР халкъа артиста В. Норейки а Центральни телевидене Ерригкашши радиов халкъа инструментий академически оркестра а концерт.
22.15 — «Тахан дунен тIа».
22.30 — Концерт дIахо даьхар.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.45 — Туркменски ССР халкъа халкарий начахьалахен заслуженни ансамбла выступлени.
9.15 — Документальни фильмий программа.
9.35 — «Тхона йоачашке, оаха санна хтоачашке. тхоз дикагIа хоачашке». Германе Демократически республикера передача.
10.55 — «Николай Кузнецов. Толама оагIонашь» яха телевизионни документальни фильм.
11.30 — «Дуненна гонахьа 80 дийнах берашта дола кукни серийни мультфильм. (Австрали). 4-гIа, 5-гIа, 6-гIа сереш.
12.05 — И. С. Баха шарам дIалохк Бодиа Светлана». Фильм-концерт.
13.20 — «Перу полки наьхьань» яха телевизионни документальни фильм.
14.20 — «Эрсий тетрадь» яха фильм-концерт.
15.00 — «Горизонт» яха Ленинградера передача.
17.20 — Тюменера студенчески гIишлошъъ отряд.
17.30 — Киножурнал.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
18.15 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолдар».
18.25 — «Мехкдаьттачакхдоахача заводашкера экранацьон техника». Iилман-популярни фильм.
18.30 — «Дай-ноахой, шоана» (гIалгIай меттала).
19.15 — Фильм-реклама.
19.20 — «Эггара ираз долашагIа», Пионерий Назрановски вIо (гIалгIай меттала).
20.00 — «Бийса даькъала хилда шун, бераш».
20.15 — Телевизионно документальни фильмий программа.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «МоллагIа йола йоккхаш» яха художественни фильм.

29 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.45 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — «Дукхаеза стихаш».
9.55 — «МоллагIа йола йоккхаш» яха художественни фильм.
10.50 — Московски камерни хора выступлени.
11.30 — Кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Аз се Ленинграде дера!» яха телевизионни документальни фильм.
15.30 — «Эрсий къамныт».
16.00 — «Дево хьо, тха малы».
17.00 — «Шахматни школа».
17.30 — Камерни ашарий концерт.
18.00 — «Мичча мо, зурманчаш».
18.30 — «Университета днемник».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Иллеш доаш Узбекски ССР заслуженни артистка Р. Шарипова.
19.25 — «Сатувсалга хIоадаар». Капитала мехкашка бе болх из хилара хьакъехьа.
19.50 — «Юхадехкар» яхача В. Ардаматске романах долча «Синдикат-2» яхача телевизионни дукхха серийни художественни фильма премьера. 1-гIа сери.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Останкино концертни студера кагиркой сайре». Москве Московски областе юкъера шоадаш ахарашца вIашагIкхетар.
22.15 — «Тахан дунен тIа».
22.50 — «Останкино концертни студера кагиркой сайре» дIахо даьхар.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.45 — И. Брамс. «Балладаш».
9.10 — «Калининград» яха телевизионни документальни фильм.
9.40 — «Арене йезза вIашагIкхетар». Телевизионни фильм-концерт.
10.40 — «Эрсий искусство». Дияьх суртий дара говзал.
11.10 — «Телестадион».
11.40 — «Дуненна гонахьа 80 дийнах берашта дола кукни серийни мультфильм. (Австрали). 7-гIа, 8-гIа сереш.
12.25 — Н. В. Гоголь. «Шинель».
12.55 — «Белорусь са я, хала са даь» яха фильм-концерт.
13.10 — Документальни фильмий программа.
14.20 — В. Луговски. «Поэзи».
15.30 — «Советски вахари».
17.10 — Мультфильм.
18.00 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолдар».
18.20 — Киножурнал.
18.30 — «Вукхачун а вIезигхьа а кхом бар». Аьшкабетонна изделей Аргунски завод (нохчий меттала).
18.50 — «Вайдолча хьоамаагIа». СССР мехкдаьтта промышленносте министра заместительца А. В. Валиханова [illegible] беседа.
19.10 — «Телехьовсархой висьмойх де деза «Уладхаш дахь».
19.20 — Шун песнешх дола концерт (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даькъала хилда шун, бераш».
20.15 — Эрсий композиторий популярни симфонически ашараш.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Оалаш доала даьхам гаь» яха художественни фильм. (Болгари).

БАЛХА ПРОФЕССЕШ IОМАЕ БЕЗАМ БОЛЧА КАГИЙЧА НАЬХЕИ МЕХКАРИЙИ ТЕРКАМГА!

№ 11 йолча юкъерча городской профессионально-технически училище деша хьех шо укх профессех:

— штукатур-облицовщик-плиточник — дешара ха 3 шу.

— гIишлош ю столяр — дешара ха 3 шу.

— каменщик, столяр, аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю монтажник — дешара ха 3 шу.

— облицовщик-плиточник-мозаичник — дешара ха 3 шу.

— болатен аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю каменщик-монтажник — дешара ха 6 бутт:

— юрта гIишлош ю мастер — дешара ха 3 шу.

— слесарь, сантехник, газосварщик — дешара ха 3 шу.

Технически училища программагIа деша дIаэц 10 класс яьккха бола кагий нахи мехкарийи укх профессегIа:

— болатен аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю каменщик-монтажник — дешара ха 6 бутт.

— юрта гIишлош ю мастер — дешара ха 1 шу.

Училище кийчбу СССР Минпромстроя Нохч-ГIалгIай «Халкъий доттагIалла» орден лелаеча гIишлон управлене предприятешта бола йоккха говзал йола специалисташ. Училище дIаэц 15 шу даьнна а кхы боккхагIбола а, хIаьта ишта эскаре гIулакх даь цIабаьхна а кагий нахи мехкарийи.

СГПТУ дешархой Iалашбу мах боацаш дуача хIаманца, обмундированеца, учебникашца, дика товьхьа общежитешца, мах боацаш городерча транспортаца лела льготаш а тел.

Училище тIехника дешаш чакхъьаккха дешархой лакхехьарчех юкъерчех дешара заведенешка деша хьежабу.

Училище болх беш я предметин, техническа творчества, самодеятельноста, духовойи эстрадни оркестрай кружокаш, спортивни секцеш.

Технически училища программагIа дешаш болча дешархошта 30 сома боарам болаш стипенди тел, хIаьта эскаре гIулакх даь баьннача бIухошта — 76 сом.

Производственни практика йолча хана хешархошта дIател хьадаьккхача ахчах 50 процент дар.

Училище деша оттара хьачудала деза документаш:

1. Директора цIерагIа язъь заявлени.
2. Вогь ха тIайола тешал (е паспорт).
3. Дийшо хилара документ.
4. Деза тIаьхьбаь йола вахача моттигера [illegible].
5. 3х4, 4х6 размер йолаш ялх фотокарточка.

Занятеш йолалу 1 сентябре.

Документаш хьачуйийду хIара денна 8 сахьат даьлча деза 16 сахьат даллалца.

УЧИЛИЩА АДРЕС: г. Грозный, Старопромысловски район, Катаяма цIерагIа керда Поселок, Шефски улица, № 23.

Училище воагIар укх автобусашца №№ 4, 8, 20а, е № 2 йолча троллейбусаца «Ташкала» яхача уж сопача кхаччалца, е № 11 йолча автобусаца «7 линия» яхача из соцача кхаччалца ва веза.

РАДИО

28 ИЮЛЬ

6.40 — Специалиста хьехамаш. «Лищерна фу лелалара дас санна йоакхо е эзо» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачий программа (эрсий, гIалгIай меттала).
8.25 — У. Бесcултанов. «Са хьамсара шоай» яха стиха (гIалгIай меттала).
9.15 — КПСС XXVI-ча съезда сацамаш кхочушдергда. «ШоаллагIа йолчи торопашта тIахьожам лоаттабар» (эрсий меттала).
9.15 — «Тхога вазу» яха радиожурнал (эрсий меттала).
9.30 — «Къона замано» (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Капитала дуне — боккъо йолца дуне». Беседа (гIалгIай меттала).
16.15 — «Къулбаседа - Кавказски бройлерни фабрика хьакъехьа». Корреспонденци (нохчий меттала).
16.30 — Йлат хьакхача хьалхаттараштa дола концерт (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Ашараш (нохчий меттала).

УКВ

15.00 — «Массаза дийна хиларах дола иллеш» яха музыкальни передача.
18.59 — Хьамсарча мехках дола иллеш.
19.31 — ДоттагIаллин концерт.
20.01 — Иллеш вIашагIкхетар.
20.42 — И. Бах. Концерт.

29 ИЮЛЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачий программа (эрсий, нохчий меттала).
8.25 — «Къахьегама коллективера нравственни хьал». Беседа (нохчий меттала).
8.40 — А. Хачатурян. «Маскарад» яхача М. Ю. Лермонтова драмах йола ашараш (эрсий меттала).
9.15 — «Ленински парте интернационални никъ». Беседа (эрсий меттала).
9.30 — Нохч - ГIалгIай композиторий иллеш (нохчий меттала).
16.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Лора хьехамаш. «ГIаьне уззаро кхуоэ боагIараштa деча зулама хьакъехьа». Беседа (эрсий меттала).
16.15 — «Вай доалахой болча» (гIалгIай меттала).
16.35 — Ашараш (гIалгIай меттала).
16.45 — «Ялат чакхо ивиговний хьесапе дIаяьу». Репортаж (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Ашараш (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — «Бетховен в России» яха музыкальни очерк.
18.59 — Популярни ашарий концерт.
19.40 — Моттигерча композиторий иллеш.
20.16 — Ашараш а дог-уйла а.

ХОАТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йолаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 31—36 Грозне 32—34 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, цхьа йолча моттигашка догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 15—20, дийнахьа къулбаседехьа — 31—36, къулбехьа — 26—31 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ДЕША БАХА ЛОВЧАР ТЕРКАМГА!

ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ТЕХНИКУМЕ 1981 — 1982 ДЕШАРА ШЕРА ДИЙНАХЬАРЧЕН ЗАОЧНИ ОТДЕЛЕНЕШКА ДЕША ДЕШАРХОЙ ДIАЧУЭЦИЛГА ДIАКХАЙКАДУ

УКХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕХ:

1. Пайдане оахкалаш лохаш ю геофизически методаш пайдане оахкалаш йолча моттигашна тохкам дара (алхха дийнахьарча отделене).

2. Мехкдаьттан газовни скважинашта эксплуатаци яр (дийнахьарчен заочни отделенешка).

3. Мехкдаьттан газовни скважинашна буруэ тохар (дийнахьарчен заочни отделенешка).

4. ЦIераш ювлара духьалара техникех кхерамзлеи (алхха дийнахьарча отделене).

5. Мехкдаьтта промысловни хими (алхха дийнахьарча отделене).

ДЕШАРА ХАНАШ

Дийнахьарча отделене — 8 класс яьккхарий — 3 шуи 6 бутти.

Заочни отделене — 10 класс яьккхарий — 3 шу.

Техникуме деша боагIарашкара заявленеш хьаийю 31 июле кхаччалца.

Деша дIачуэцаш вIалуш йола экзаменаш хургья:

а) дийнахьарча отделене — 1 августа деза 20 августе кхаччалца;

б) заочни отделене — 11 июле деза 20 июле кхаччалцел 13 августа деза 20 августе кхаччалцел.

Деша боагIараша дIалла еза экзаменаш:

8 класс чакхъьяккхараша:

1. **Математика** (дувцаш).
2. **Эрсий мотт** (диктант).

10 класс яккхъьаккхараша:

1. **Математика** (дувцаш).
2. **Литературеи эрсий мотти** (сочинени).

Заявленеца хила деза документаш:

Йиза юкъера йола е юкъера школа йистеяьккхара тешал е аттестат (подлинник).

Медицински справка (форма № 286) (справка бланкаш техникумера дIаэца йиш я).

Привикайи анализий результатийн хьакъехьара справка.

5 фотокарточка (керта тIа хIама а йолаш даькка, 3х4 размер йолаш).

Вогь ха тIайола тешал е паспорт, военни билет (техникуме хьаоча хьахьокха деза).

Производствени балха стаж йолча къахьегама книжка тIара хьийца выписка.

Заявленеш хьачу в хйю йовгIаш йола справкаш дIа а тел укх адресагIа: НГIАССР 364006, г. Грозный, Клары Цеткина ул. 14/53.

Приемни комисси (№ 120 йола кабинет). Телефон 2-63-09 хьеха 52.

ТЕХНИКУМА ДИРЕКЦИ.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-технически училище 1981—1982 дешара шера дешархой деша дIачуэцилга

ДIАХОИЙТ

Укх профессех:

1. **Мехкдаьттен газа йоккхача скважинашта эксплуатаци ю разведочни бурув тохача бурильщика гIончa.** Дешара ха — 1—3 шу.

2. **Буровойшта гIулакх деш вола электромонтер.** Дешара ха — 3 шу.

3. **Электрогазосварщик.** Дешара ха — 3 шу.

4. **Слесарь-авторемонтник.** Дешара ха — 1—3 шу.

5. **Химически анализа лаборант** (мехкарий). Дешара ха — 3 шу.

6. **Плиточник-отделочник: штукатур, маляр, плиточник** (кагий нахи мехкарийи). Дешара ха — 3 шу.

Училище деша дIаэц 8—10 класс чакхъьяккха кагий нахи мехкарийи, эскарера цIабаьхка бIухой.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша багIача хана дешархой Iалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачаца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хане дешархошта шоай специальностагIа доагIача юкъарча алапех 33—50 процент кара дIател. Училище деша вагIаш яьккха ха къахьегама стажаца дIалоархI. Дешар хьехаш ба юкъера технически лакхера образовани йола мастераш.

Училища кхо курс чакхъьяккха а йистебоалаш дIалуш йола экзаменаш толаме дIаенна а болча кагирхошта юкъера образовани яккхарах долеи профессегIа разряд енна долеи диплом дIалу.

Училища чакхъьяккхараш шоай специальностегIа городе Грозне болх бе дIахьожабу.

Училище деша отта безам болчар училища директора цIерагIа хьачудела деза ер документаш:

[illegible]

образовани хьакъехьара тешал,

вахача моттигера справка,

ваьча ханах дола тешал е паспорт,

3х4 размер 6 фотокарточка.

Документаш хьачуйийду хIара денна Iуйранна 8 сахьат даьлча деза 16 сахьат даллалца.

Занятеш дIайолалу 1981 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагIий! Тхо училище деша отта!

Из чакхъьяккхачул тIехьагIа оашош хержача специальностагIа йоккха говзал йола болхлой хургда шоах, хIаьта юкъера образовани а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктоккхача секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта бахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехатий — 9-24-07; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттеи деношка

СФ05249. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2788.